

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Bakalářská práce

**Financování územní samosprávy – případová studie
obce Šternberk**

Petr Šrámek

© 2024 ČZU v Praze

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Petr Šrámek

Ekonomika a management

Název práce

Financování územní samosprávy – případová studie obce Šternberk

Název anglicky

Financing of Local Government – Case Study of the Municipality of Šternberk

Cíle práce

Bakalářská práce bude věnována oblasti financování územní samosprávy. Cílem práce bude posoudit relevanci rozpočtu vybrané obce. Rozpočtové zkoumání bude spojeno s identifikací potřeb občanů v obci. Dílčím cílem práce bude přiblížení vize obce se starostou obce a se zástupci opozice.

Metodika

Bakalářská práce bude zpracována jako případová studie obce Šternberk. Teoretická část práce bude vycházet z právní úpravy financování územní samosprávy. V praktické části bude analyzován rozpočet obce a rozhovory s představiteli obce. Město Šternberk bude pospáno za použití dostupných dat z Českého statistického úřadu. Pro dosažení cíle práce budou využity vhodné metodologické postupy.

Doporučený rozsah práce

30 – 40 stran

Klíčová slova

Šternberk, rozpočet, starosta, samospráva, obecní rozpočet

Doporučené zdroje informací

KADEŘÁBKOVÁ, Jaroslava; PEKOVÁ, Jitka. *Územní samospráva – udržitelný rozvoj a finance*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. ISBN 978-80-7357-910-4.

KOUDELKA, Zdeněk; PRŮCHA, Petr; HAMPLOVÁ, Jana. *Zákon o obcích (obecní zřízení) : komentář*. Praha: Leges, 2019. ISBN 978-80-7502-335-3.

PAŘÍZKOVÁ, Ivana. *Finance územní samosprávy*. Brno: Masarykova univerzita, 2008. ISBN 978-80-210-4511-8.

PEKOVÁ, Jitka. *Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011. ISBN 978-80-7357-614-1.

REKTOŘÍK, Jaroslav; ŠELEŠOVSKÝ, Jan. *Jak řídit kraj, město, obec : rukověť územní samosprávy. II. díl, Finance, rozpočty, účetnictví, veřejná kontrola*. Brno: Masarykova univerzita, Ekonomicko-správní fakulta, 2002. ISBN 80-210-2955-2.

Předběžný termín obhajoby

2023/24 LS – PEF

Vedoucí práce

Mgr. Michael Haman, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra humanitních věd

Elektronicky schváleno dne 21. 8. 2023

prof. PhDr. Michal Lošťák, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 3. 11. 2023

doc. Ing. Tomáš Šubrt, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 13. 03. 2024

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "**Financování územní samosprávy – případová studie obce Šternberk**" jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autor uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 15.03.2024

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval vedoucímu bakalářské práce Mgr. Michaelu Hamanovi, PhD. za vstřícný a ochotný přístup a za věcné připomínky při zpracování práce. Poděkování patří také mé rodině a nejbližším, a to za podporu během celého studia.

Financování územní samosprávy – případová studie obce Šternberk

Abstrakt

Bakalářská práce je pojata jako případová studie města Šternberk v Olomouckém kraji a je zaměřena na ekonomické aspekty fungování územní samosprávy. Hlavním cílem práce je zhodnocení relevance rozpočtů města Šternberk v letech 2020-2023 s ohledem na potřeby občanů obce, jejichž identifikace představuje dílčí cíl práce. V první části práce jsou na základě analýzy příslušných právních předpisů a odborné literatury vysvětlena základní teoretická východiska územní samosprávy a jejího hospodaření. V praktické části se autor zabývá příjmy a výdaji rozpočtů a tyto rozpočty podrobuje finanční analýze za pomoci vybraných hodnotících ukazatelů. Následně jsou na základě relevantních dokumentů z let 2020 až 2023 identifikovány základní potřeby občanů, resp. nedostatky města. V návaznosti na to se autor pokouší ověřit, zda rozpočty v uplynulých letech tyto potřeby občanů reflektovaly, či nikoliv. Pomocí rozhovoru se starostou města jsou přiblíženy vize v oblasti hospodaření města Šternberk. Součástí práce je i kapitola, v níž autor zhodnotí celkové hospodaření města a také relevanci rozpočtu vzhledem ke zjištěným potřebám občanů.

Klíčová slova: územní samospráva, samospráva, obec, obecní rozpočet, rozpočet, Šternberk, starosta, potřeby občanů

Financing of Local Government – Case Study of the Municipality of Šternberk

Abstract

The bachelor thesis is conceived as a case study of the municipality of Šternberk in the Olomouc Region and is focused on the economic aspects of the functioning of local government. The main objective of the thesis is to evaluate the relevance of the budget in the years 2020-2023 with regard to the needs of the municipality. The identification of those needs represents a partial objective of this thesis. The first part of the thesis includes the analysis of the relevant legal regulations and literature that explains basic theoretical background of local government and its financial management. In practical part the author carries out financial analysis using selected evaluator indicators. Subsequently, on the basis of relevant documents from 2020 to 2023, the basic needs of municipality (or the shortcomings of the town) are identified. Following this, the author attempts to verify whether the budgets in the past years have reflected these needs of the citizens, or not. Through an interview with the mayor of the town, the visions of the management are represented. The thesis also includes a chapter in which the author assesses the overall management of the town and the relevance of the budget in relation to the finding needs of the citizens.

Keywords: Territorial self-government, local government, municipality, municipal budget, budget, Šternberk, mayor, citizens' needs

Obsah

1 Úvod	9
2 Cíle a metodika práce	10
2.1 Cíl práce	10
2.2 Metodika práce.....	10
3 Teoretická východiska	11
3.1 Územní samospráva	11
3.1.1 Právní úprava územní samosprávy	12
3.2 Obec	13
3.2.1 Samostatná a přenesená působnost obcí	13
3.3 Orgány obce	15
3.3.1 Volby do zastupitelstev obcí.....	16
3.4 Fiskální federalismus	17
3.5 Rozpočet obce	19
3.5.1 Příjmy obecního rozpočtu.....	20
3.5.2 Výdaje obecního rozpočtu	22
4 Praktická část práce	24
4.1 Charakteristika města Šternberk	24
4.1.1 Organizační struktura města Šternberk.....	25
4.2 Hospodaření města Šternberk v letech 2020-2023.....	26
4.3 Finanční analýza rozpočtů v období 2020-2022	32
4.4 Schválený rozpočet pro rok 2024.....	34
4.5 Relevance rozpočtů města Šternberk ve vztahu k potřebám občanů	35
4.5.1 Identifikace potřeb občanů města Šternberk.....	36
4.5.2 Posouzení souladu potřeb občanů se současným rozvojem města	38
4.5.3 Rozhovor se starostou města Šternberk.....	39
5 Zhodnocení výsledků	42
6 Závěr	44
7 Seznam použitých zdrojů	45
8 Seznam obrázků a tabulek	48
Seznam obrázků	48
Seznam tabulek	48

1 Úvod

Bakalářská práce je tvořena teoretickou a praktickou částí. První část práce se zabývá teoretickými východisky, které se týkají problematiky územní samosprávy, resp. základních územních samosprávných celků. Autor se nejprve zaměřuje na právní úpravu obcí, a to na ústavní i zákonné úrovni. Následně charakterizuje obec, jednotlivé druhy obcí, zabývá se odlišnostmi samostatné a přenesené působnosti, strukturou orgánů obce a základními otázkami hospodaření obce, zejména strukturou obecního rozpočtu z pohledu příjmů a výdajů. V souvislosti s orgány obce autor blíže pojednává také o principech a průběhu voleb do zastupitelstev obcí.

Praktická část práce je uchopena jako případová studie obce. Objektem zkoumání si autor zvolil město Šternberk v Olomouckém kraji. Autor nejprve uvádí základní informace o městě Šternberk na základě vybraných demografických dat Českého statistického úřadu (ČSÚ) a informací na webových stránkách města. Poté se autor zaměřuje na hospodaření města, kdy provádí finanční analýzu příjmů a výdajů rozpočtů města za sledované období let 2020 až 2023, a to za pomoci vybraných hodnotících ukazatelů z oblasti rozpočtového hospodaření. Zabývá se rovněž příjmovou a výdajovou stránkou jednotlivých rozpočtů. Okrajově se věnuje také schválenému rozpočtu pro rok 2024.

V praktické části autor identifikuje potřeby občanů města Šternberk. Činí tak na základě analýzy příslušných veřejně dostupných dokumentů, zejména na základě Programu rozvoje města Šternberk na období let 2020-2025, který čerpá z výsledků SWOT analýzy a dotazníkového šetření. Částečně se autor pokouší identifikovat potřeby i prostřednictvím zkoumání volebních programů volebních subjektů, které se v komunálních volbách v září 2022 ucházely o přízeň občanů města. Na základě takto shromážděných informací následně autor ověřuje relevanci rozpočtu města, a to tím, že posuzuje, zda jsou výdaje rozpočtu města investovány v oblastech, které autor identifikoval jako potřeby občanů.

Součástí bakalářské práce je i rozhovor se starostou města Šternberk, v němž je přiblížena vize hospodaření města, a závěr, kde autor zhodnotí celkové hospodaření města.

Autor na tomto místě upozorňuje, že ačkoliv je v názvu práce zmíněno spojení „obec Šternberk“, autor bude v práci používat označení „**město Šternberk**“, neboť Šternberk má ve smyslu § 3 odst. 1 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (dále jen „zákon o obcích“) status města.

2 Cíle a metodika práce

2.1 Cíl práce

Bakalářská práce se zabývá teoretickými a praktickými aspekty financování územní samosprávy. Cílem bakalářské práce je zhodnocení relevance rozpočtů města Šternberk za období let 2020-2023 ve vztahu k identifikovaným potřebám občanů obce, a to na základě analýzy příjmů a výdajů obecního rozpočtu a studia relevantních dokumentů. Dílčím cílem práce je přiblížení vize hospodaření města Šternberk pomocí rozhovoru s jeho starostou.

2.2 Metodika práce

Práce je koncipována jako případová studie, objektem zkoumání si autor zvolil město Šternberk. Práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část.

V části teoretické budou informace čerpány z rešerše odborné literatury a analýzy ustanovení relevantních právních předpisů, kterými jsou zejména zákon číslo 1/1993 Sb., Ústava České republiky (dále jen „Ústava ČR“), zákon o obcích a zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů (dále jen „zákon č. 250/2000 Sb.“).

V praktické části bude nejprve popsáno město Šternberk za pomoci informací uvedených na webových stránkách města a Českého statistického úřadu. Následně budou příjmy a výdaje rozpočtů z let 2020-2023 podrobeny analýze. V případě rozpočtů za období let 2020-2022 tak bude autor činit na základě závěrečných účtů města Šternberk. Pokud jde o rozpočet za rok 2023, tam bude autor informace čerpat ze schváleného rozpočtu obce, neboť ke dni odevzdání práce nebyla účetní závěrka za rok 2023 vyhotovena. U rozpočtů za roky 2020-2022 autor provede také finanční analýzu s využitím vybraných hodnotících ukazatelů. Následně autor prostřednictvím analýzy příslušných dokumentů, zejména Programu rozvoje města, akčního plánu, SWOT analýzy a dotazníkového šetření (metoda kvantitativního výzkumu) identifikuje potřeby občanů města a zaměří se na to, zda současný rozpočet i rozpočty v minulých letech tyto potřeby reflektují či nikoliv. Součástí je rovněž metoda kvalitativního výzkumu, a to ve formě rozhovoru se starostou obce.

Součástí práce je také kapitola o zhodnocení výsledků, v níž autor práce shrnuje a vyhodnocuje nashromážděné informace, a to za užití metody syntézy.

3 Teoretická východiska

V této kapitole se autor zaměřuje na charakteristiku územní samosprávy včetně jejího právního zakotvení na ústavní i zákonné úrovni. Dále vymezuje obec jako základní územní samosprávný celek, zabývá se problematikou orgánů obcí a voleb do zastupitelstev obcí, které jsou v mnoha ohledech specifické. Pozornost je věnována také principu fiskálního federalismu a teoretickými aspekty příjmové a výdajové stránky rozpočtu obce.

V systému veřejné správy se vymezují dva subsystémy, a to státní správa a samospráva, která se dále dělí na územní a zájmovou samosprávu. Tyto subsystémy se navzájem prolínají a doplňují. Zatímco státní správou se rozumí systém výkonných orgánů státní moci (tj. státu jako primárního nositele veřejné správy), prostřednictvím jejichž činnosti se realizuje státní politika na jednotlivých úsecích státní správy (Horzinková, 2023, s. 50), samosprávu lze chápat jako „*právo uspořádat a řídit část veřejných záležitostí ve vlastním zájmu a na vlastní odpovědnost.*“ (Horzinková, 2023, s. 54). Samospráva je projevem tzv. decentralizace veřejné správy, kdy část veřejné správy je realizována prostřednictvím samosprávných subjektů a při výkonu samosprávy nejsou tyto samosprávné subjekty podřízeny státní moci.

V rámci samosprávy rozlišujeme územní samosprávu, která je vystavěna na územním (teritoriálním) principu a do které řadíme obce a kraje, tedy celky, v nichž se sdružují osoby na základě místa pobytu, a profesní neboli zájmovou samosprávu, která je naopak založena na osobním (personálním) základě. Do sféry zájmové samosprávy řadíme zejména vysoké školy a profesní komory, například Českou advokátní komoru nebo Českou lékařskou komoru (Horzinková, 2023, s. 50).

3.1 Územní samospráva

Pro územní samosprávu je typické, že představuje územní celek, v němž žije určité společenství občanů a tito občané se podílejí na samosprávě veřejných záležitostí, které se týkají daného společenství občanů (Peková, 2011, s. 20). Územní samospráva je projevem principu subsidiarity a decentralizace, v rámci kterého se přesunuje rozhodování o věcech veřejných z ústřední (státní, centrální) úrovně na orgány, jež jsou blíže občanovi, a orgány územních samosprávných celků tak získávají přímou účast na rozhodování ve věcech, které se jich bezprostředně týkají (Peková, 2011, s. 21). Pro uplatnění principu decentralizace se

předpokládá, že tento rozhodovací proces zajistí orgány na decentralizované úrovni efektivněji a hospodárněji (Peková, 2011, s. 21).

Územní samospráva je uskutečňována územními samosprávnými celky, kterými jsou obce jakožto základní územní samosprávné celky a kraje jakožto vyšší územní samosprávné celky.

3.1.1 Právní úprava územní samosprávy

Základní principy územní samosprávy spolu s mírou rozhodovací autonomie, kompetence a odpovědnost stanoví v každé zemi právní předpisy (Peková, 2011, s. 37). Územní samospráva je v právním řádu České republiky zakotvena již na ústavní úrovni, a to v Ústavě ČR, a to zejména v ustanoveních Hlavy sedmé. Pro účely této práce je nicméně výchozí právní normou ustanovení čl. 8 Ústavy ČR, podle kterého se zaručuje samospráva územních samosprávných celků. Významným pramenem práva v této oblasti je také Evropská charta místní samosprávy.

Ustanovení čl. 99 Ústavy ČR výslovně stanoví, že se Česká republika z územně správního pohledu člení na obce jakožto základní územní samosprávné celky a na kraje jakožto vyšší územní samosprávné celky. Územní samosprávné celky jsou dle definičního ustanovení čl. 100 odst. 1 Ústavy ČR územní společenství občanů, která mají právo na samosprávu, a je zde tedy vyjádřen jeden z charakteristických prvků samosprávy, tzv. personální základ samosprávy. Z pohledu ekonomického je však zásadní ustanovení čl. 101 odst. 2 Ústavy ČR, které zakotvuje tzv. ekonomický základ samosprávy, když stanoví, že „*územní samosprávné celky jsou veřejnoprávními korporacemi, které mohou mít vlastní majetek a hospodaří podle vlastního rozpočtu.*“

Když v roce 1993 vznikla Česká republika, její územně správní členění bylo zcela odlišné od současného stavu, a to zejména z historických důvodů. V dobách socialistického zřízení u nás došlo k „*naprostému propojení výkonu státní správy a výkonu samosprávných činností.*“ (Peková, 2011, s. 27). Po roce 1990 docházelo k postupnému posilování komunální úrovně samosprávy. Významným předělem ve vývoji územně správního členění státu, které do jisté míry ovlivnilo jeho současnou podobu, bylo kromě zrušení národních výborů v roce 1990 a zrušení okresních úřadů v roce 2002, zejména přijetí ústavního zákona č. 43/1997 Sb., o vytvoření vyšších územních samosprávných celků. K 1. lednu 2000 tak vzniklo 14 samosprávných krajů (Kopecký, 2021, s. 97). Na zákonné úrovni je právní úprava obcí zakotvena zejména v zákoně o obcích (obecní zřízení). Dalšími významnými prameny

z pohledu ekonomického jsou například zákon č. 250/2000 Sb., zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní a vyhláška Ministerstva financí č. 323/2002 Sb., o rozpočtové skladbě.

Pokud jde o kraje, resp. vyšší územní samosprávné celky, pro jejich vymezení lze vycházet z § 1 zákona č. 129/2000 Sb., o krajích, podle nějž je kraj „*veřejnoprávní korporací, která má vlastní majetek a vlastní příjmy (...) a hospodaří za podmínek stanovených zákonem podle vlastního rozpočtu.*“ Problematika právního postavení a hospodaření krajů však není předmětem této práce, a autor se proto nadále zaměřuje výhradně na postavení obcí a jejich hospodaření.

3.2 Obec

Obec je dle ustanovení § 1 zákona o obcích základním územním samosprávným celkem a společenstvím občanů tvořící územní celek, který je vymezen hranicí území obce. Jde o veřejnoprávní korporaci, která vystupuje v právních vztazích pod svým jménem, na vlastní odpovědnost a hospodaří s vlastním majetkem (Horzinková, 2023, s. 56). V České republice se dnes nachází 6258 obcí.

Hlavním úkolem obce je zajištění péče o potřeby jejích občanů a všestranný rozvoj a kvalitu jejího území.

Na základě § 3 odst. 1 zákona o obcích lze obce rozlišovat podle velikosti na obce, města, městyse a statutární města. Pokud má obec alespoň 3000 obyvatel, je městem, prohlásí-li tak na návrh obce předseda Poslanecké sněmovny. Území statutárních měst se může členit na městské části s vlastními samosprávnými orgány. Taxativní výčet všech 26 statutárních měst v České republice je uveden v § 4 zákona o obcích.

3.2.1 Samostatná a přenesená působnost obcí

V ČR je zaveden tzv. smíšený model územní samosprávy, podle kterého obce vykonávají úkoly a činnosti v samostatné a přenesené působnosti. Toto rozdělení je kromě ústavní úrovně zakotveno i v zákoně o obcích (Provazníková, 2015, s. 26-27). Rozsah působnosti územní samosprávy, tj. zda plní pouze samosprávné funkce nebo i přenesený výkon státní správy, má mimo jiné vliv na objem příjmů a výdajů územních rozpočtů a také na rozsah přerozdělovacích procesů (Peková, 2011, s. 22).

Do skupiny **samostatné působnosti** jsou řazeny takové záležitosti a zájmy, které se primárně dotýkají samotné obce a jejích občanů. Z toho důvodu zákon ponechává obci v této

oblasti velký prostor k samostatnému rozhodování, které se provádí relativně nezávisle bez výrazných vnějších zásahů (Kopecký, 2021, s. 110). V rámci samostatné působnosti může obec vydávat obecně závazné vyhlášky.

Podle § 84 zákona o obcích spadá do samostatné působnosti obce schvalování rozpočtu a hospodaření podle schváleného rámce, schvalování závěrečného účtu obce, hospodaření s obecním majetkem, podnikatelské aktivity obce, rozhodování o spolupráci obce s jinými obcemi, organizace voleb, vyhlásování místního referenda nebo rozhodování o sloučení či připojení k jiné obci. Podle § 35 zákona o obcích může obec pro výkon samostatné působnosti dále zřizovat organizační složky a také obecní policii.

Dozor na výkonem samostatné působnosti, zejména dozor nad vydáváním obecně závazných vyhlášek, provádí dle § 123 a násl. zákona o obcích Ministerstvo vnitra České republiky, resp. příslušná krajská dozorová pracoviště (§ 123 a 124 zákona o obcích). V případě, že obecně závazná vyhláška odporuje zákonu, je obec vyzvána ke zjednání nápravy ve lhůtě 60 dnů od doručení výzvy. Pokud nebude ve stanovené lhůtě zjednána náprava, je ministerstvo oprávněno rozhodnout o pozastavení účinnosti dané vyhlášky, případně podat k Ústavnímu soudu návrh na zrušení obecně závazné vyhlášky. Obdobně lze postupovat i v případě jiných opatření vydaných v rámci samostatné působnosti obce (např. usnesení zastupitelstva obce).

Agenda **přenesené působnosti** svým významem naopak přesahuje rámec dané obce, neboť do ní spadají takové záležitosti, u nichž „*má stát zájem na možném intenzivnějším ovlivňování jejich výkonu*“ (Kopecký, 2021, s. 110). Obce vykonávají státní správu jako tzv. nepřímí vykonavatelé, tj. plní úkoly, které jim svěřil stát, a tuto činnost vykonávají jeho jménem a na jeho odpovědnost. Ústavní základ přenesené působnosti je dán čl. 105 Ústavy: „*Výkon státní správy lze svěřit orgánům samosprávy jen tehdy, stanoví-li tak zákon*“. Na výkon přenesené působnosti obce získají příspěvky ze státního rozpočtu. Přenesenou působnost obce zpravidla vykonává obecní úřad (viz následující podkapitola).

Do oblasti přenesené působnosti lze zařadit například vedení matričních knih, vydávání povolení záměru podle stavebního zákona, zápis občanů do evidence obyvatel, pořizování územního plánu obce nebo projednávání přestupků v rámci tzv. přestupkových řízení.

V rámci výkonu přenesené působnosti mohou obce vydávat nařízení obce, při jejichž vydávání se musí obec řídit platnými právními předpisy, kam kromě zákonů spadají i podzákoné právní předpisy, například nařízení vlády nebo vyhlášky ministerstev, opatření

krajského úřadu či jiných orgánů přijatá během kontroly přenesené působnosti (§ 61 odst. 2 zákona o obcích).

Při výkonu samostatné působnosti jsou si všechny obce rovny, a to na základě principu jednotné právní úpravy, kdežto při výkonu přenesené působnosti se obce odlišují zejména rozsahem přeneseného výkonu státní správy (Kopecký, 2021, s. 107).

Pokud jde o vzájemný vztah samostatné a přenesené působnosti, podle § 8 zákona o obcích platí, že pokud zákon výslovně nestanoví, že jde o přenesenou působnost, jde o samostatnou působnost obce. Zatímco výkon územní samosprávy v rámci samostatné působnosti je výrazem principu decentralizace veřejné správy, výkon agendy přenesené působnosti je naopak projevem principu dekoncentrace (Kopecký, 2021, s. 110).

3.3 Orgány obce

Zatímco obec lze jakožto základní územní samosprávný celek chápat jako subjekt, resp. nositele samosprávy, výkon veřejné správy probíhá prostřednictvím vykonavatelů, kterými jsou zpravidla orgány obce (Horzinková, 2023, s. 55). Mezi orgány obce řadíme zastupitelstvo obce, radu obce, starostu obce a obecní úřad.

Zastupitelstvo obce je nejvyšší orgán obce, který rozhoduje ve věcech patřících do samostatné působnosti (viz výše), a to včetně schvalování rozpočtu obce a jejího hospodaření na jeho základě (Kopecký, 2021, s. 116). Jde o kolegiální orgán složený z členů volených občany obce v přímých volbách (Kopecký, 2021, s. 117). Funkční období zastupitelstva trvá 4 roky. O volbách do zastupitelstev obcí je blíže pojednáno v následující podkapitole 3.3.1.

Rada obce je výkonný orgán obce, který je v oblasti samostatné působnosti odpovědný zastupitelstvu obce, neboť její složení je ovlivněno zastupitelstvem. Rada obce připravuje návrhy a podklady pro jednání zastupitelstva obce a zabezpečuje plnění usnesení zastupitelstva obce (Kopecký, 2021, s. 118). V obcích, kde má zastupitelstvo méně jak 15 členů, se rada zřizuje fakultativně.

Starosta obce je volen zastupitelstvem obce z řad jeho členů a zastupuje obec navenek. Může být zastoupen místostarostou, případně více místostarosty.

Obecní úřad je subjektem, který na základě zákonné delegace nepřímo vykonává státní správu, a je tedy orgánem vykonávajícím tzv. přenesenou působnost. V čele obecního úřadu stojí starosta obce. Rada obce zřizuje pro jednotlivé úseky činnosti odbory a oddělení (Kopecký, 2021, s. 118). Vzhledem k rozsahu, v jakém byl na obce (resp. obecní úřady) přenesen výkon státní správy, lze rozlišit následující kategorie obcí. Zaprvé obce

prvního stupně, které vykonávají přenesenou působnost pouze na svém území, zadruhé jde o obce druhého stupně, tj. obce s obecním úřadem s pověřenou působností, které vykonávají přenesenou působnost ve správním obvodu, který přesahuje území obce. Třetí kategorii tvoří tzv. obce s obecním úřadem s rozšířenou působností, který vykonává přenesenou působnost v rozsahu stanoveném zákonem č. 51/2020 Sb., o územně správním členění státu (Horzinková, 2023, s. 53).

3.3.1 Volby do zastupitelstev obcí

V každé obci se každé čtyři roky konají volby do zastupitelstev obcí (pro tyto volby se rovněž používá označení „komunální“), které jsou upraveny v zákoně č. 491/2001, o volbách do zastupitelstev obcí, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o volbách“). Aktivní i pasivní volební právo je garantováno každému občanovi obce (srov. § 16 zákona o obcích), který dosáhl 18 let a má v obci trvalé bydliště. Využitím volebního práva se občan obce nepřímo podílí na řízení obce, jelikož volí své zástupce.

Volby do zastupitelstev obcí jsou z pohledu organizace, sčítání odevzdaných hlasů a přepočtu na mandáty považovány za jedny z nejobtížnějších. Při hlasování může každý volič odevzdat tolik hlasů, kolik má zastupitelstvo dané obce členů. Pro příklad zde autor uvádí, že v obci Šternberk (viz dále kapitola 4) je voleno celkem 21 členů zastupitelstva, a každý volič má tak 21 hlasů. Každý volič obdrží jeden velký hlasovací lístek se jmény všech kandidátů ze všech kandidujících subjektů. Volič může ve volební místnosti označit buď jeden vybraný subjekt (tím přidělí všech 21 hlasů danému subjektu), nebo může označit celkem 21 kandidátů napříč kandidujícími subjekty, anebo může označit jeden kandidující subjekt a k tomu označit další kandidáty z jiných kandidujících subjektů (tím dojde k odečtení hlasů u označeného subjektu).

Volby do zastupitelstev vyhláší prezident republiky nejpozději 90 dní před jejich konáním (§ 3 zákona o volbách). Po vyhlášení termínu běží lhůta pro podávání kandidátních listin, které musí být odevzdané nejpozději 66 dní přede dnem konání voleb (§ 23 zákona o volbách). Volby se konají ve dvou dnech, a to vždy v pátek od 14 do 22 hodin a v sobotu od 8 do 14 hodin. Po ukončení hlasování sečtou jednotlivé okrskové volební komise odevzdané hlasy a zjištěné výsledky se dle § 43 zákona o volbách odesílají prostřednictvím příslušného obecního úřadu do sídla Českého statistického úřadu (ČSÚ), který výsledky ověří a následně zveřejňuje výsledky voleb.

Dle § 60 zákona o volbách může každá osoba zapsaná do seznamu voličů ve volebním okrsku, kde byl člen zastupitelstva volen, či každá volební strana podat ke krajskému soudu návrh na neplatnost hlasování, na neplatnost voleb či na neplatnost volby kandidáta, a to zejména tehdy, pokud má navrhovatel za to, že byla porušena ustanovení zákona o volbách, čímž došlo k ovlivnění výsledků hlasování. Navrhovatel musí svůj návrh podat nejpozději do 10 dnů po vyhlášení výsledků voleb Státní volební komisí.

3.4 Fiskální federalismus

Jak již bylo uvedeno výše, existence územní samosprávy je výrazem decentralizace veřejné správy. Územní samospráva disponuje vlastními finančními zdroji na základě vlastního rozpočtu (tzv. ekonomický základ samosprávy). Fiskální decentralizace tedy umožňuje tvorbu a užití autonomního materiálního základu pro poskytování veřejných statků (Průcha, 2012, s. 209). Princip fiskálního federalismu je jeden z nejvýznamnějších principů veřejných financí, a to bez ohledu na skutečnost, zda se jedná o federaci či unitární stát, pokud je garantována ekonomická (fiskální) samostatnost územní samosprávy. Často se o něm hovoří jako o principu finanční nezávislosti obcí a vyšších územních samosprávných celků (Mrkývka, 2015, s. 73).

Fiskálním federalismem se tedy rozumí vícestupňové uspořádání rozpočtové (fiskální) soustavy. Každá úroveň soustavy má zejména právo na sestavení vlastního rozpočtu a autonomní rozhodování o financování občanských potřeb a rozvoje. V praxi se v rámci fiskálního federalismu řeší a diskutuje převážně problematika vertikálních a horizontálních struktur veřejných rozpočtů, je určována daňová struktura a nedílnou součástí fiskálního federalismu je také funkce, která zajišťuje veřejné finance mezi jednotlivými úrovněmi řízení a v neposlední řadě dochází k optimalizaci vzájemných vazeb mezi rozpočty (Pařízková, 2008, s. 29-30).

Vazby mezi ústřední a místní úrovní jsou určovány vertikální strukturou. Struktura horizontální je naopak charakterizována vazbami rozpočtů na stejné úrovni řízení.

V rámci vertikálního federalismu lze vymezit tři základní modely fungování. V centralizovaném modelu se všechny příjmy koncentrují do centrálního rozpočtu a následně jsou finanční prostředky redistribuovány do nižších úrovní řízení. Tento se vyznačuje nízkou mírou soběstačnosti rozpočtů nižších celků. V Československu se uplatňoval do roku 1990 (Pařízková, 2008, s. 33).

Dalším druhem je decentralizovaný model, který se vyznačuje úplnou finanční samostatností nižších úrovní a ve kterém neexistují redistribuční mechanismy. Tento model však není v praxi aplikovatelný, neboť jeho existence by vyžadovala, aby nižší úrovně řízení měly výraznou daňovou pravomoc a disponovaly dostatečným objemem prostředků. Vzhledem k nevýhodám obou zmíněných modelů se tak v praxi bude nejspíše využívat kombinace těchto dvou systémů, tzv. kombinovaný model fiskálního federalismu. Ten se dnes aplikuje v České republice a jeho podstatou je, že všechny úrovně mají své příjmy a stát zde výrazně zasahuje v rámci přerozdělovacích procesů ve prospěch nižších úrovní řízení, typicky dotace z centrálního rozpočtu (Pařízková, 2008, s. 33).

Základním modelem fungování fiskálního systému je efektivní uspořádání, které má za úkol plnit tři základní funkce, a to funkci alokační, redistribuční a stabilizační (Pařízková, 2008, s. 31). V praxi může docházet k prolínání dvou výše uvedených modelů fiskálního federalismu, což v praxi znamená, že se centralizují fiskální rozhodnutí v případech, kdy je při ekonomické efektivnosti třeba respektovat celostátní úroveň, a na nižších úrovních je třeba volit taková rozhodnutí, která jsou z hlediska efektivnosti výhodná. Z výše uvedeného plyne, že ústřední funkcí je funkce alokační, která se může lišit v závislosti na potřebách tamních obyvatel. Pro sledování cílů stabilizační a distribuční funkce je vyžadována odpovědnost ústřední moci (Pařízková, 2008, s. 31).

Při výkonu decentralizace se uplatňují fiskální vztahy na základě zásady rozdílnosti, podle které by fiskální uspořádání mělo reflektovat potřeby osob, a zásady ekvivalence, podle níž užitek z veřejných služeb mají pouze obyvatelé té dané obce, a je proto v jejich zájmu, aby si o uspořádání veřejných poměrů v dané obci, resp. obsazení volených orgánů, rozhodovali právě ti občané, kteří v daném území žijí. Dalšími zásadami, na základě kterých probíhá výkon decentralizace, je zásada centralizace přerozdělování (přerozdělování by měla praktikovat centrální vláda, která má dostatek informací a adekvátní prostředky), zásada administrativní nenáročnosti (úroveň s decentralizovaným systémem mohou při konkurenci oslabit monopolní tendence centrální vlády, což vede ke snížení nároků na administrativu) a zásada neutrality (centrální úroveň by měla usilovat o minimální rozdíly mezi jednotlivými obcemi, a alokace zdrojů by proto měla být prováděna na základě analýz, nikoliv na základě rozdílnosti výše daní).

Kombinovaný systém fiskálního federalismu má stanovené vlastní příjmy pro každou úroveň, kde míru finanční soběstačnosti určuje rozpočtové určení daní. Každá územní samospráva má jasně stanovený podíl na sdílených i svěřených daních, které jsou dále

doplňovány vlastními příjmy a dotacemi. Prostřednictvím dotací stát snižuje rozdíly mezi daňovými výnosy v jednotlivých obcích a regionech, aby mohly být zajištěny základní potřeby obyvatel v dané obci. V rámci kombinovaného modelu převládá buď systém centralizační, nebo systém decentralizační, záleží však na tom, co je v dané etapě považováno za důležité (Marková, Boháč, 2007, s. 25).

3.5 Rozpočet obce

Rozpočet je finanční plán, který se sestavuje zpravidla na jeden kalendářní rok a je základem hospodaření dané obce. Každá obec si svůj rozpočet sestavuje sama. Návrh rozpočtu je schvalován zastupitelstvem obce a radou obce. Sestavený a schválený rozpočet musí být pravdivý, reálný a úplný (Rektořík, Šelešovský, 2002, s. 20).

Podle § 44 zákona o obcích se sestavování rozpočtu (a závěrečného účtu obce) řídí zvláštním zákonem, kterým jsou malá rozpočtová pravidla. Základem pro sestavení rozpočtu je tzv. střednědobý výhled rozpočtu, který se sestavuje na dobu 2 až 5 let. Tento výhled je sestaven na čtyřech základních pilířích, kterými jsou (1) celkové příjmy, (2) celkové výdaje, (3) celkové pohledávky a (4) celkové závazky. Střednědobý výhled umožňuje obcím uvažovat o finančních prostředcích a jejich zdrojích v delším časovém horizontu, resp. predikovat budoucí vývoj.

Zastupitelstvo může schválit tři typy rozpočtů, a to schodkový (deficitní), vyrovnaný či přebytkový. Ačkoliv je nejoptimálnější variantou vyrovnaný rozpočet, kdy jsou výdaje obce plánovány ve stejné výši jako příjmy obce, lze v současné době nicméně pozorovat trend tvorby schodkových (deficitních) rozpočtů, kde jsou výdaje plánovány vyšší, než jsou předpokládané příjmy. Tento schodek (deficit) však může být schválen pouze za podmínky, že je obec schopna daný schodek uhradit (například úvěrem či z finančních rezerv z minulých fiskálních období). Přebytkový rozpočet, který předpokládá vyšší příjmy rozpočtu ve srovnání s výdaji rozpočtu, je v dnešní době poměrně raritní a v případě, že jej obec sestaví, lze usuzovat, že tato obec pravděpodobně rezignovala na svůj rozvoj, když přestala investovat do modernizace obecní infrastruktury a soustředí se pouze na financování mandatorních výdajů (Pařízková, 2008, s. 58-59).

Současná zákonná úprava financování územní samosprávy a sestavování obecních rozpočtů je, jak již bylo zmíněno výše, obsažena v zákoně č. 250/2000 Sb. V této souvislosti lze uvést, že v rámci dvojstupňovitosti územních samospráv (založené Ústavou České republiky) je právní úprava pravidel finančního hospodaření obsažena kromě zákona

č. 250/2000 Sb., který upravuje financování územních samosprávných celků, ještě v zákoně č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech (rozpočtová pravidla), ve znění pozdějších předpisů.

3.5.1 Příjmy obecního rozpočtu

Příjmy obce lze rozdělit na daňové, nedaňové a příjmy v podobě dotací a úvěrů. Daňové i nedaňové příjmy se označují jako tzv. nenávratné a představují naprostou většinu všech příjmů obecního rozpočtu. Opakem nenávratných příjmů je skupina návratných příjmů, které mají obce k dispozici pouze na určitou dobu a musí je za určitých podmínek splatit (Provazníková, 2015, s. 75).

Příjmy obecního rozpočtu se skládají z (Pařízková, 2008, s. 74):

- vlastního majetku a majetkových práv,
- výsledků vlastní hospodářské činnosti a hospodářské činnosti právnických osob (pokud jsou dle zákona příjmem obce),
- vlastní správní činnosti včetně příjmů z výkonu státní správy (správní poplatky, pokuty a odvody),
- místních poplatků,
- výnosů daní nebo podíly na nich dle zvláštního zákona (zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní územní samosprávy celkům a některých státním fondům),
- dotací ze státního rozpočtu a ze státních fondů, dotací z rozpočtu kraje,
- peněžitých darů a příspěvků,
- případně z jiných příjmů, jak je uvedeno v zákoně č. 250/2000 Sb.

Daňové příjmy jsou nejvýznamnější položkou příjmů obecního rozpočtu. Na celkových příjmech obcí se podílejí téměř jednou polovinou, což značí, že jsou zároveň také nejdůležitějším nástrojem realizace rozvoje a uspokojování potřeb občanů dané obce. (Pařízková, 2008, s. 80).

Daňové příjmy obcí tvoří na základě § 4 zákona č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům (dále jen „zákon o rozpočtovém určení daní“) výnos daně z nemovitých věcí (100 %), jehož příjemcem je obec, na jejímž území se nemovitost nachází, dále podíl na 24,92 % z celostátního hrubého výnosu daně z přidané hodnoty (DPH), podíl na 24,92 % z celostátního hrubého výnosu daně z příjmů

fyzických osob a podíl na 24,92 % z celostátního hrubého výnosu daně z příjmů právnických osob. Pokud jde o zastoupení jednotlivých daní v rámci všech daňových příjmů obecního rozpočtu, daň z příjmů fyzických osob tvoří cca 50 % těchto příjmů, daň z příjmů právnických osob tvoří cca 40 % daňových příjmů a výnos z daně z nemovitostí tvoří přibližně 10 % daňových příjmů. Výnosy daní jsou při pohledu na průřez územními samosprávami rozdílné a jsou ovlivňovány různými faktory, které obce nemohou přímo ovlivnit (Pařízková, 2008, s. 80). Mohou však výši výnosů z daní ovlivnit nepřímou, a to například vytvořením podmínek pro individuální podnikání. Zákon o rozpočtovém určení daní určuje druhy daní vybíraných podle celostátně platných právních předpisů, jejichž výnos plyne přímo do obecních rozpočtů, a tyto daně označuje jako tzv. svěřené daně. Dále rozlišuje tzv. sdílené daně, jejichž výnos je příjmem obecních rozpočtů a zároveň rozpočtů kraje. Do daňových příjmů obecního rozpočtu lze řadit také tzv. místní daně, za které se považují místní poplatky. Jejich ukládání je upraveno v zákoně č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích (Pařízková, 2008, s. 81) a podle § 1 tohoto zákona mezi ně patří například poplatek ze psů, poplatek z pobytu, poplatek za svoz komunálního odpadu nebo poplatek za užívání veřejného prostranství.

Nedaňové příjmy zahrnují především příjmy z vlastní správní činnosti, příjmy z vlastního podnikání, příjmy z mimorozpočtových fondů obce, příjmy sankční povahy (pokuty) nebo užitelské poplatky (Pařízková, 2008, s. 94).

Mezi příjmy z vlastní správní činnosti se řadí poplatky za správní úkony (např. přijetí žádosti o povolení úlevy na dani), jejich výše je však upravena celostátně platným zákonem č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích. Z toho vyplývá, že jejich výši nemohou orgány obce nijak upravovat či ovlivnit. V souhrnu tyto poplatky představují zhruba 5 % celkových příjmů obecních rozpočtů (Pařízková, 2008, s. 95).

Tradičním příjmem územních samosprávných celků jsou ve vyspělých zemích příjmy z vlastního podnikání a mezi tyto příjmy řadíme zisk místních obecních podniků, tj. takových, které obec založila nebo v nichž má majetkovou účast (tyto příjmy jsou pro obce spíše výjimečné a nepravidelné, jelikož místní obecní podniky většinou hospodaří na neziskovém principu), podíl na zisku podniků s majetkovým vkladem obce (o majetkovém vkladu rozhoduje zastupitelstvo obce, tento krok přináší tzv. podnikatelské riziko, které zastupitelstvo obce důkladně zvažuje a nechává si zprostředkovávat analýzu prosperity daného podniku), příjmy z pronájmu nebo z prodeje obecního majetku (jsou obecně závislé na velikosti majetku vlastněného obcí, při prodeji si obce nechávají majetek ocenit

s využitím tzv. cenové mapy, případně podle příslušné vyhlášky o oceňování nemovitostí) a příjmy z obchodování s cennými papíry (tyto příjmy jsou méně významné, jelikož pro obchod s cennými papíry musí mít daná obec dostatečný počet volných prostředků k financování). Obce mohou pro zhodnocení volných finančních prostředků využít termínované vklady (Pařízková, 2008, s. 94-100).

Nedílnou součástí příjmů obce jsou uživatelské poplatky, které mají za úkol financovat část smíšených veřejných statků. V poslední době se začíná prosazovat teorie, že by tyto poplatky měly krýt financování obce úplně. Výběr uživatelských poplatků se jeví jako spravedlivý, neboť jeho výše se odvíjí od výše spotřeby veřejného statku. Ve vyspělých zemích je pro výpočet poplatku využívána tzv. *cost-benefit analýza*, která reflektuje spotřebu veřejného statku a jeho prospěch. V České republice se uživatelské poplatky vybírají za služby, které jsou pro občany zabezpečeny, například vodné, stočné, svoz komunálního odpadu a jiné služby. Ve většině obcí se v minulosti zřizovaly podniky pro zajištění některých veřejných statků, například technické služby (Pařízková, 2008, s. 102-105).

3.5.2 Výdaje obecního rozpočtu

Obec může vynakládat své finanční prostředky pouze prostřednictvím výdajové stránky svého obecního rozpočtu. Toto pravidlo, díky kterému má obec usnadněnou kontrolu nad svými financemi, zároveň slouží jako měřítko srovnatelnosti jednotlivých obcí v ČR (Pařízková, 2008, s. 109).

Mezi výdaje obecního rozpočtu se řadí zejména (Pařízková, 2008, s. 108):

- zákonem stanovené závazky,
- výdaje na vlastní činnost obce v její samostatné působnosti (zejm. výdaje spojené s péčí o obecní majetek a jeho rozvoj),
- výdaje na výkon přenesené působnosti obce (výkon státní správy),
- závazky vyplývající ze smluvních vztahů, případně závazky přijaté v rámci spolupráce s jinými obcemi,
- úhrada úroků z úvěrů a půjček.

Odborná literatura rozlišuje výdaje obecního rozpočtu dle několika klasifikačních hledisek, z nichž autor pro příklad uvádí následující.

Z hlediska rozpočtového plánování se výdaje dělí na plánované a neplánované, resp. nahodilé. Zatímco plánované, kam patří například výdaje spojené s financováním provozu

obcí zřizovaných škol, lze předem určit a obec u nich může zvažovat případné úspory, výskyt neplánovaných výdajů a jejich výši nemůže obec předem předvídat. Jedná se zejména o přírodní katastrofy (povodně) či sankční nástroje uplatněné v případě, že obec nesplní svou povinnost z oblasti daňového práva. Tyto výdaje jsou poté financovány z rozpočtových rezerv, které si obec v rozpočtu vytvoří (Pařízková, 2008, s. 111).

Dalším možným klasifikačním kritériem je rozdělení výdajů na běžné a kapitálové. Běžnými výdaji se financují běžné a opakující se potřeby, zpravidla jde o opakující se provozní výdaje příspěvkových organizací, které obce zřizují za účelem zajištění veřejných statků (například základní a mateřské školy). Kapitálové výdaje jsou určeny k financování dlouhodobých investičních potřeb, a to nejen na pořízení nových investic, ale i výdaje spojené se splácením půjček, z nichž se tyto investice financovaly.

Třetím možným dělením je rozlišení výdajů návratné a nenávratné povahy. Výdaje návratné povahy jsou vydávány za účelem zhodnocení, tj. aby se v budoucnu vrátily do rozpočtu ve vyšší částce. Jde například o nákup cenných papírů. Naproti tomu výdaje nenávratné povahy jsou takové, u nichž jsou finanční prostředky z obecního rozpočtu vydány bez očekávání budoucího zhodnocení (Pařízková, 2008, s. 111-113).

Pokud jde o financování veřejných statků, způsob jejich financování a míra účasti obce na tomto financování je závislá na druhu veřejného statku. Mezi výdaje na tzv. čisté veřejné statky, které jsou kryty výnosem ze svěřených a sdílených daní a transfery z rozpočtové soustavy, se řadí výdaje na zabezpečení veřejného pořádku a bezpečnosti, veřejné osvětlení či veřejné komunikace a zeleň. Další skupinou veřejných statků jsou tzv. smíšené veřejné statky, kam lze zahrnout výdaje na vzdělání (nejsou-li hrazeny z rozpočtů vyšších územních samosprávných celků – například financování provozu základních škol bývá v gesci obcí, zatímco financování provozu středních škol bývá v gesci krajů), péče o zdravotně postižené osoby či péče o rodinu a děti, či zajištění veřejné dopravy (městské hromadné dopravy). Výdaje na smíšené veřejné statky jsou kryty obecním rozpočtem, případně dotacemi ze státního rozpočtu (Pařízková, 2008, s. 114-115).

4 Praktická část práce

V této kapitole autor nejprve stručně uvádí základní informace o městě Šternberk a následně analyzuje příjmy a výdaje rozpočtu města Šternberk ve sledovaném období let 2020 až 2023.

4.1 Charakteristika města Šternberk

Město Šternberk se nachází v Olomouckém kraji na úpatí pohoří Nízký Jeseník, nedaleko krajského města Olomouc. Město se rozkládá na ploše 48,79 km², což z něj činí středně velkou obec. Počet obyvatel se dlouhodobě pohybuje kolem počtu 13 tisíc, kdy tento údaj je relativní a proměnný, neboť dochází k přirozené migraci obyvatelstva. K 1.1.2023 žilo ve Šternberku celkem 13.239 obyvatel a jejich průměrný věk činil 43,5 roku. Podíl nezaměstnaných osob v obci činil 3,1 % a pokud jde o nejvyšší dosažené vzdělání mezi obyvateli staršími 15 let, vysokoškolské vzdělání uvedlo přibližně 1600 z nich, stejný počet uvedl základní vzdělání. Nejvíce obyvatel Šternberka (přibližně 7 tis.) disponuje dokončeným středním vzděláním, ať už s maturitou či bez ní (ČSÚ, 2023).

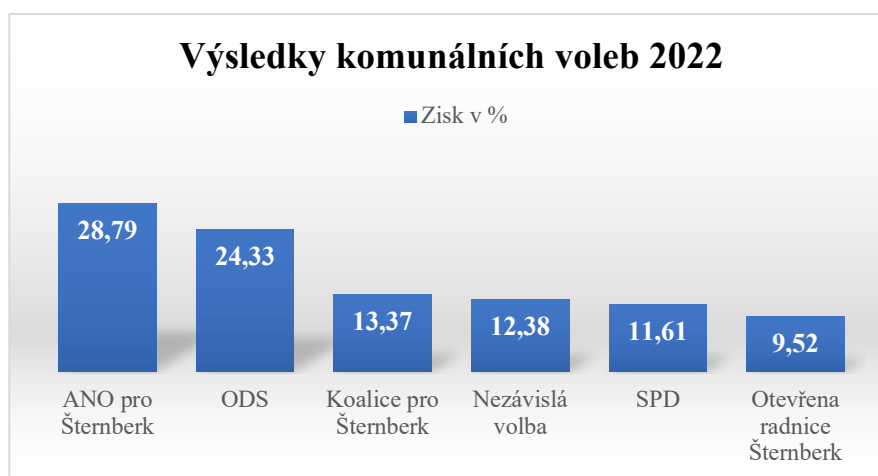
Pokud jde o krátký historický exkurz, město Šternberk vzniklo dnem voleb do obecního zastupitelstva v roce 1990 v místech původní středověké osady pod hradem Šternberk ze 13. století (Papajík et al., 2022, s. 31). Historie si ve městě udržuje svůj význam i dnes, neboť kromě toho, že v roce 2008 bylo město oceněno titulem *Historické město roku* a v roce 2023 bylo vyhlášeno *Historickým městem Olomouckého kraje*, je historické centrum města vyhlášenou městskou památkovou zónou, v níž se nachází mnoho kulturních památek. Každý rok v červnu se Šternberk stává evropským centrem automobilového sportu, protože se zde konají mezinárodní závody do vrchu na trati Ecce Homo, kterých se účastní nejen domácí, ale i zahraniční závodníci (Město Šternberk, 2024).

Ve Šternberku působí mnoho významných obchodních společností, tou nejvýznamnější je patrně společnost Excalibur Army, a.s. zaměřená na vývoj a výrobu vojenského vybavení, která je významným zaměstnavatelem v regionu (680 zaměstnanců) a která v současné době sehrává mj. velmi důležitou roli při dodávkách vojenské pomoci na Ukrajinu (Excalibur Army, 2024). Mezi další významné podniky patří i společnost Robertshaw specializovaná na výrobu elektromechanických komponentů pro domácí spotřebiče s inženýrským a topenářským zbožím.

4.1.1 Organizační struktura města Šternberk

V čele města Šternberk působí na pozici starosty města od ledna 2012 Ing. Stanislav Orság. Na řízení města se podílí spolu se dvěma místostarosty, jimiž jsou Bc. Jiří Kraus a Leo Czabe. Starosta i oba místostarostové jsou z titulu své funkce rovněž členy rady města.

Současné složení vedení města, resp. zastupitelstva města, vychází z výsledků voleb do zastupitelstev obcí, které se konaly v září 2022. Celkem bylo voleno 21 zastupitelů. Ve volbách zvítězilo hnutí ANO pro Šternberk se ziskem 28,79 % hlasů a 6 mandátů. Na druhém místě se umístila Občanská demokratická strana (ODS) se ziskem 24,33 % a 5 mandátů, což je shodný výsledek jako při předchozích volbách v roce 2018. Do zastupitelstva se dále dostaly Nezávislá volba a Koalice pro Šternberk (oba subjekty získaly shodně 3 mandáty), SPD (2 mandáty) a hnutí Otevřená radnice Šternberk (2 mandáty). Na ustavující schůzi zastupitelstva byli zvoleni starosta města, oba místostarostové města a také členové rady, a to na koaličním půdorysu ODS, Koalice pro Šternberk, Nezávislá volba a Otevřená radnice Šternberk. Koalice je tedy složena ze čtyř subjektů a disponuje 13 mandáty, tedy pohodlnou nadpoloviční většinou.

Obrázek 1: Výsledky komunálních voleb 2022, zdroj: ČSÚ

Součástí organizační struktury města Šternberk jsou i komise a výbory, které jsou zřizovány dle § 117 a 118 zákona o obcích v samostatné působnosti obce. **Komise** jsou zřizovány radou města jako iniciační a kontrolní orgány. Ve Šternberku je zřízena například komise dopravní, komise kulturní, komise školská, komise životního prostředí nebo komise sportovní (Město Šternberk, 2024). Naproti tomu **výbory** jsou zřizovány zastupitelstvem města jako poradní, iniciační a kontrolní orgány zastupitelstva města, kdy jejich hlavním úkolem je zejména sběr a analýza informací a možnost požadovat či iniciovat opatření

k nápravě prostřednictvím zastupitelstva města. Dle zákona o obcích se povinně zřizuje kontrolní a finanční výbor (právě tyto dva jsou ve Šternberku zřízeny).

Město Šternberk rovněž zřizuje několik příspěvkových organizací v souladu s § 35a zákona o obcích, kterým poskytuje příspěvek na provoz. Jde o následující příspěvkové organizace:

Příspěvková Organizace	IČ
Mateřská škola, Komenského 44, Šternberk	47654597
Mateřská škola, Nádražní 7, Šternberk	61989924
Mateřská škola, Světlov 21, Šternberk	07280238
Základní škola, Dr. Hrubého 2, Šternberk	61989991
Základní škola, Svatoplukova 7, Šternberk	61989860
Základní škola, nám. Svobody 3, Šternberk	61989967
Školní jídelna, Svatoplukova 7, Šternberk	75009749
Základní umělecká škola, Olomoucká 3, Šternberk	47654473
Dům dětí a mládeže, Opavská 14, Šternberk	61989941
Sociální služby, Komenského 44, Šternberk	70939730
Městská kulturní zařízení, Masarykova 20, Šternberk	00848751

Tabulka 1: Seznam příspěvkových organizací ve Šternberku, zdroj: Město Šternberk, 2024

4.2 Hospodaření města Šternberk v letech 2020-2023

V této podkapitole se autor zaměřuje na analýzu příjmů a výdajů rozpočtu města Šternberk ve sledovaném období. Uvedené informace pocházejí převážně ze závěrečných účtů dostupných na webových stránkách města.

Město Šternberk v roce **2020** hospodařilo s kladným saldem mezi příjmy a výdaji ve výši 9.480.166,52 Kč. Celkové příjmy byly původně rozpočtovány ve výši 340.161.000 Kč, nicméně rozpočet byl v průběhu roku upraven a spolu s tím byla upravena i část příjmů, kdy město nově počítalo s příjmy ve výši 398.844.107,90 Kč. Skutečné příjmy však dosáhly výše 411.098.814,98 Kč, a vůči upravenému rozpočtu tak byla příjmová stránka splněna na 103,07 %. Výdaje byly taktéž oproti plánované výši 388.256.000 Kč upraveny na částku 498.326.509,96 Kč, avšak rozpočet výdajů byl nakonec čerpán pouze ve výši 80,59 %. Z toho důvodu lze rozpočet označit za přebytkový, tato skutečnost je dle autora způsobena i tím, že v roce 2020 vypukla pandemie nemoci Covid-19, během níž město ušetřilo zejména na provozních výdajích (byly uzavřeny budovy městského úřadu a omezen byl také provoz budov městem zřizovaných základních a mateřských škol).

Ačkoliv v roce 2020 došlo zejména vlivem pandemie ke značenému útlumu investiční činnosti, neznamená to, že by nedošlo k realizaci některých projektů. Největší

investice, které byly v roce 2020 zahájeny, se týkají oblasti školství, kdy například na ZŠ Svatoplukova započala rekonstrukce tělocvičny a bylo také zahájeno budování půdní vestavby. Tyto investiční akce byly z velké části financovány dotačními prostředky (Město Šternberk, 2020). Dále byla zahájena výstavba atletického stadionu, kterou však během podzimu 2020 investor z kapacitních důvodů pozastavil. Byla financována také projektová příprava pro úpravy bývalého azylového domu v Dalově (320 tis. Kč) a také byly zahájeny přípravy výstavby domova pro seniory v lokalitě Oblouková (3,5 mil. Kč). Důležitou investiční položkou bylo zahájení projekční přípravy pro výstavbu krytého plaveckého bazénu nedaleko areálu šternberské nemocnice. Aby mohla být výstavba realizována, muselo město Šternberk provést úpravy vodovodů a kanalizace v přilehlé oblasti (878 tis. Kč). V této souvislosti stojí za zmínku také vznik společnosti Šternberská sportovní s.r.o., která byla založena na základě rozhodnutí zastupitelstva. Tato společnost bude zajišťovat zejména budoucí provoz areálu krytého plaveckého bazénu a další sportovní zařízení města.

V souhrnu je možné zhodnotit rozpočet města pro rok 2020 jako výrazně proinvestiční, nicméně většina investičních akcí byla z důvodu pandemie v průběhu roku zastavena. Nevyčerpané částky na straně výdajů byly převedeny do kapitálových výdajů města na rok 2021 (Město Šternberk, 2020). V následující tabulce jsou uvedeny příjmy a výdaje, které vyplývají z upraveného rozpočtu, a také jejich skutečná (konečná) výše.

Druhové třídění	Upravený rozpočet 2020 (Kč)	Skutečnost (Kč)
Daňové příjmy	216 152 635,80	228 777 720,84
Nedaňové příjmy	37 791 533,06	37 940 451,57
Kapitálové příjmy	12 882 146,00	12 364 956,00
Přijaté transfery	132 018 793,04	132 015 686,57
Příjmy celkem (po konsolidaci)	398 844 107,90	411 098 814,98
Běžné výdaje	285 209 511,15	242 256 973,76
Kapitálové výdaje	213 116 998,81	159 361 647,70
Výdaje celkem (po konsolidaci)	498 326 509,96	401 618 648,46

Tabulka 2: Příjmy a výdaje rozpočtu pro rok 2020, zdroj: Město Šternberk, 2020

Výsledek hospodaření za rok **2021** skončil se záporným saldem příjmů a výdajů v celkové výši 63.979.181,77 Kč, a šlo proto o rozpočet schodkový (deficitní). Financování schodku rozpočtu bylo kryto přebytky z minulých let a také investičním úvěrem od Komerční banky a.s.. Rozpočet, který byl schválen 2.12.2020 zastupitelstvem města

Šternberk, počítal s celkovými příjmy ve výši 329.761.000,00 Kč. Následně byl rozpočet upraven a částka byla navýšena přibližně o 52 mil. Kč. Do příjmů se započítala také částka ve výši 3.066.678,57 Kč, kterou město získalo jako nenávratný příspěvek od státu ke zmírnění negativních dopadů pandemie dle zákona č. 95/2021 Sb., o kompenzačním bonusu (dále jen „zákon č. 95/2021 Sb.“). Celkové výdaje byly původně rozpočtovány ve výši 510.590.000,00 Kč, následně byla částka navýšena o 106 mil. Kč. Jelikož byl i rok 2021 poznamenán pandemií nemoci Covid-19, celkové výdaje dle závěrečného účtu obce činily částku ve výši 467.285.625,57 Kč, která představuje 75,80 % plánovaných výdajů. Nižší vyčerpání finančních prostředků bylo ovlivněno mj. snížením objemu stavební výroby v souvislosti s šířením nemoci Covid-19. Z toho důvodu opět nebyly započaty některé investiční akce, resp. jejich realizace byla odložena.

Pokračovaly však investiční činnosti započaté v předchozím roce a některé tyto projekty byly v roce 2021 dokončeny. Nejvíce výdajů směřovalo do oblasti školství, kde se pokračovalo v rekonstrukci budov ZŠ Svatoplukova (4,6 mil. Kč) a byla obnovena výstavba atletického stadionu. V oblasti sociálních služeb byla dokončena projektová dokumentace pro výstavbu domova pro seniory v lokalitě Oblouková (1,5 mil. Kč). V oblasti zajištění veřejného pořádku a bezpečnosti občanů byly vynaloženy finanční prostředky také na obnovu městského kamerového systému (768 tis. Kč). Za nejvýznamnější investiční akci roku 2021 lze považovat dokončení projekčních prací a následné zahájení výstavby krytého plaveckého bazénu (Město Šternberk, 2021).

Následující tabulka zachycuje příjmy a výdaje města ve výši, v jaké byly rozpočtovány, resp. v upravené verzi rozpočtu, a také v jejich skutečné výši na konci účetního období.

Druhové třídění	Upravený rozpočet 2021 (Kč)	Skutečnost (Kč)
Daňové příjmy	232 244 789,00	252 037 537,65
Nedaňové příjmy	29 753 880,00	31 601 133,29
Kapitálové příjmy	16 278 448,00	16 278 448,00
Přijaté transfery	104 502 966,01	103 389 314,86
Příjmy celkem (po konsolidaci)	382 740 572,01	403 306 433,80
Běžné výdaje	301 487 351,32	260 907 244,45
Kapitálové výdaje	314 945 940,89	206 378 371,12
Výdaje celkem (po konsolidaci)	616 433 292,21	467 285 615,57

Tabulka 3: Příjmy a výdaje rozpočtu pro rok 2021, zdroj: Město Šternberk, 2021

Pro rok **2022** schválili 8.11.2021 zastupitelé města Šternberk schodkový rozpočet, který měl skončit v deficitu o celkové výši 133.297.000,00 Kč. V závěrečném účtu bylo saldo mezi příjmy a výdaji v záporné sumě ve výši 190.753.000,00 Kč, avšak tento schodek byl pokryt přebytkem z minulých let a také dočerpáním investičního úvěru od Komerční banky a.s. Vyšší schodek městského rozpočtu byl mj. zapříčiněn jednak úpadkem společnosti SBERBANK CZ a.s. v únoru 2022, kde mělo město Šternberk uloženo finanční prostředky ve výši 126 mil. Kč, a jednak energetickou krizí, jež navýšila výdaje na provoz budov městského úřadu a příspěvkových organizací zřizovaných městem Šternberk. V roce 2022 probíhala výrazná investiční činnost v celkové výši 212.000.000,00 Kč. Na bankovních účtech mělo město Šternberk k 31.12.2022 uloženy finanční prostředky v celkové výši 179.531.000,00 Kč (Město Šternberk, 2022).

Celkové příjmy města byly rozpočtovány ve výši 306.050.000,00 Kč. Po úpravě na straně příjmů počítalo město s příjmy ve výši 398.056.840,35 Kč. Na konci účetního období však příjmy městského rozpočtu překonaly původní predikce a dosáhly částky ve výši 421.387.065,19 Kč, stran příjmů byl tedy rozpočet naplněn na 103,60 %. I v roce 2022 se na straně příjmů objevil kompenzační bonus dle zákona č. 95/2021, tentokrát ve výši 881.472,68 Kč.

Výdaje rozpočtu byly původně navrženy ve výši 439.347.000,00 Kč a následně byla tato suma navýšena o téměř 260 mil. Kč. Dle závěrečného účtu obce byly výdaje čerpány v objemu 85,94 % původně plánovaných výdajů, což představuje částku ve výši 603.139.575,30 Kč. Nižší čerpání výdajů bylo zapříčiněno neprofinancováním některých investičních akcí a také úsporou na provozních výdajích (Město Šternberk, 2022).

V oblasti školství byly provedeny investiční činnosti v budově ZUŠ Olomoucká, kde byla zahájena rekonstrukce vnitřních prostor a bylo také provedeno zateplení Domova dětí a mládeže (5 mil. Kč). Probíhala také projekční příprava rekonstrukce MŠ Světlov – pracoviště Oblouková (277 tis. Kč). Největší investiční akcí byla realizace výstavby krytého bazénu (133,6 mil. Kč). Bazén byl v prosinci téhož roku uveden ve zkušební provoz. Počátkem roku byla dokončena výstavba městských bytů na ulici Bezručova (5,4 mil. Kč). Město také zahájilo přípravu projektové dokumentace pro výstavbu nové stanice Hasičského záchranného sboru (749 tis. Kč). Hospodaření obce za rok 2022 tedy lze zhodnotit jako investičně vydařené.

V následující tabulce jsou zachyceny příjmy a výdaje města ve výši, v jaké byly rozpočtovány, resp. v konsolidované verzi rozpočtu, a také v jejich skutečné výši na konci účetního období (Město Šternberk, 2022).

Druhové třídění	Upravený rozpočet 2022 (Kč)	Skutečnost (Kč)
Daňové příjmy	284 504 042,40	298 422 877,77
Nedaňové příjmy	42 114 981,00	44 681 796,25
Kapitálové příjmy	1 631 400,00	1 655 616,00
Přijaté transfery	69 806 416,93	67 726 775,17
Příjmy celkem (po konsolidaci)	398 056 840,35	412 387 065,19
Běžné výdaje	469 571 471,26	391 512 822,41
Kapitálové výdaje	232 257 494,92	211 626 752,89
Výdaje celkem (po konsolidaci)	701 828 966,18	603 139 575,30

Tabulka 4: Příjmy a výdaje rozpočtu pro rok 2022, zdroj: Město Šternberk, 2022

V době, kdy autor prováděl analýzu hospodaření obce, nebyl vyhotoven závěrečný účet města pro rok 2023. Autor se proto rozhodl alespoň přiblížit obsah rozpočtu pro uvedený rok.

Rozpočet pro rok **2023** vycházel ze střednědobého výhledu na období 2023-2027 a byl schválen zastupitelstvem města Šternberk 22.06.2022. Zpracování rozpočtu probíhalo dle *Harmonogramu přípravy návrhu rozpočtu města Šternberk na rok 2023*, který schválila rada města.

Město pro rok 2023 očekávalo příjmy v celkové výši 405.793.000,00 Kč, po konsolidaci ve výši 403.493.000,00 Kč. Výdaje byly rozpočtovány ve výši 449.932.000,00 Kč a po konsolidaci měly dosahovat nepatrně nižší hodnoty 447.632.000,00 Kč. Z toho

vyplývá, že zastupitelstvo města odhlasovalo rozpočet se záporným saldem příjmů a výdajů ve výši 44.139.000,00 Kč. Tento deficit bude pravděpodobně (obdobně jako v minulých letech) financován zůstatkem z předchozích let, a lze proto dle autora očekávat, že v závěrečném účtu pro rok 2023 bude uvedena informace, že rozpočet skončil v deficitu, avšak po provedení financování bude rozpočet de facto vyrovnaný.

Rozpočet zahrnuje investiční akce v oblasti školství, bezpečnosti obyvatel, bydlení a rozvoje dopravní infrastruktury. Za zmínku stojí investice v oblasti životního prostředí, kdy mělo město Šternberk zájem o vytvoření digitálního povodňového plánu (150 tis. Kč), neboť v případě povodní je ohroženo celkem 44 trvale obydlených ploch. V roce 2023 se také počítalo s přípravou projektové dokumentace pro renovaci místních komunikací, zejména komunikace pro pěší a cyklostezky (1 mil. Kč). V oblasti školství byla zahájena stavba dílny pro podporu výuky na ZŠ náměstí Svobody (2,5 mil. Kč), kdy tento projekt plně financovalo město Šternberk. Mezi největší investiční akci, která byla pro rok 2023 plánována, byla rekonstrukce a přeměna tělocvičny na ZŠ Dr. Hrubého (8 mil. Kč). Realizace tohoto projektu však nebyla ke dni zpracování práce započata. Investice měly směřovat také do oblasti sportovní infrastruktury, a to na přípravy projektové dokumentace pro opravu bazénu na městském koupališti (300 tis. Kč).

V případě, že rozpočet pro rok 2023 byl dodržen v podobě, v jaké byl zastupitelstvem města schválen, lze konstatovat, že městu Šternberk ve srovnání s rokem 2022 poklesly výdaje, jelikož na rok 2023 nebyla plánována žádná významná investiční akce.

V následující tabulce autor uvádí, jaké bylo při schvalování rozpočtu pro rok 2023 očekávané plnění ke konci roku 2022 a dále výši příjmů a výdajů plánovaných na rok 2023.

Druhové třídění	Očekávané plnění k 31.12.2022 (Kč)	Schválený rozpočet 2023 (Kč)
Daňové příjmy	266 680 000,00	284 114 000,00
Nedaňové příjmy	31 445 000,00	31 534 000,00
Kapitálové příjmy	1 504 000,00	1 000 000,00
Přijaté transfery	57 980 000,00	89 145 000,00
Příjmy celkem (po konsolidaci)	355 309 000,00	403 493 000,00
Běžné výdaje	422 987 000,00	308 465 000,00
Kapitálové výdaje	224 229 000,00	141 467 000,00
Výdaje celkem (po konsolidaci)	644 916 000,00	447 632 000,00

Tabulka 5: Plánované příjmy a výdaje rozpočtu pro rok 2023, zdroj: Město Šternberk, 2023

4.3 Finanční analýza rozpočtů v období 2020-2022

Finanční analýzu autor provede pouze u rozpočtů v období 2020-2022, a to na základě závěrečných účtů města. Jak autor uvádí výše, nebyl v době, kdy autor vypracovával bakalářskou práci, zveřejněn závěrečný účet města za rok 2023.

Analýza bude provedena za pomoci základních ukazatelů, tj. ukazatelů zadluženosti a likvidity. Ukazatel zadluženosti vyjadřuje **míru zadluženosti** města a je vyjádřen jako proporce cizích zdrojů a vlastního kapitálu. Při zkoumání finančního rizika se považuje za základní bezpečnou míru zadluženosti přibližně 40 % cizího kapitálu ku vlastnímu kapitálu. Existuje **koeficient samofinancování**, který ukazuje poměr mezi vlastním kapitálem a celkovými aktivy. Dále koeficient značí celkovou finanční stabilitu z dlouhodobého hlediska. Jeho smyslem je vyjádření schopnosti města pokrýt svůj majetek z vlastních zdrojů (Rosochatecká 2020, s. 99-100).

Ukazatele likvidity vyjadřují schopnost hradit závazky vůči věřitelům. Rozlišují se tři druhy ukazatelů likvidity, a to: likvidita I. stupně (tzv. **okamžitá likvidita**, která udává poměr pohotových platebních prostředků k dluhům s okamžitou splatností), likvidita II. stupně (tzv. **pohotová likvidita**, jež nám udává poměr oběžných aktiv mínus zásoby ke krátkodobým dluhům) a poslední je likvidita III. stupně (tzv. **celková likvidita**), jež udává poměr oběžných aktiv ke krátkodobým dluhům (Rosochatecká 2020, s. 103-104).

V následujících tabulkách autor uvádí hodnoty výše uvedených ukazatelů na základě zpracování údajů uvedených v závěrečných účtech města Šternberk za roky 2020 až 2022.

	2020	2021	2022
Cizí zdroje (tis. Kč)	102.052	100.465	181.571
Vlastní kapitál (tis. Kč)	1.773.337	1.794.625	1.906.865
Míra zadluženosti (%)	5,75	5,59	9,52

Tabulka 6: Míra zadluženosti 2020-2022, zdroj: Město Šternberk

	2020	2021	2022
Vlastní kapitál (tis. Kč)	1.773.337	1.794.625	1.906.865
Aktiva celkem (tis. Kč)	1.875.390	1.895.090	2.088.437
Koeficient samofinancování (%)	94,56	94,7	91,3

Tabulka 7: Koeficient samofinancování 2020-2022, zdroj: Město Šternberk

	2020	2021	2022
Finanční majetek (tis. Kč)	389.074	363.915	198.219
Krátkodobé závazky (tis. Kč)	81.168	43.791	120.059
Okamžitá likvidita	4,79	8,3	1,65

Tabulka 8: Okamžitá likvidita 2020-2022, zdroj: Město Šternberk

	2020	2021	2022
Oběžná aktiva – zásoby (tis. Kč)	456.495	363.241	332.654
Krátkodobé závazky (tis. Kč)	81.168	43.791	120.059
Pohotová likvidita	5,62	8,29	2,77

Tabulka 9: Pohotová likvidita 2020-2022, zdroj: Město Šternberk

	2020	2021	2022
Oběžná aktiva (tis. Kč)	456.499	406.241	333.017
Krátkodobé závazky (tis. Kč)	81.168	43.791	120.059
Celková likvidita	5,62	9,27	2,77

Tabulka 10: Cenová likvidita 2020-2022, zdroj: Město Šternberk

Na základě výsledků finanční analýzy lze konstatovat, že míra zadluženosti města (viz Tabulka 6) dosahuje velmi malých hodnot a vyplývá z toho, že vedení města, které je neměnné a dlouhodobě stabilní, nakládá s finančními prostředky efektivně a ekonomicky odpovědně. U koeficientu samofinancování (viz Tabulka 7) jsou uvedeny vysoké hodnoty,

kteřé přesahují 90 %, a je tedy zřejmé, že investiční akce jsou v naprosté většině financovány vlastními zdroji.

Jak bylo zmíněno, okamžitá likvidita vyjadřuje schopnost hrazení závazků vlastním finančním majetkem, a lze proto usuzovat, že město disponuje poměrně vysokým finančním majetkem, když hodnoty likvidity dosahují vysokých hodnot (viz Tabulka 8). U hodnot pohotové likvidity (viz Tabulka 9) vidíme naprosto minimální rozdíl v hodnotách vyjma roku 2021, kdy zásoby byly vysoké z důvodu trvání pandemie Covidu-19 oproti celkové likviditě. Rozdíl je zapříčiněn velikostí zásob, kterými se snižuje celkový počet oběžných aktiv. Celková likvidita (viz Tabulka 10) dosahuje výborných hodnot, jelikož riziková hodnota celkové likvidity je 1 a tuto hranici město překonalo ve všech sledovaných účetních obdobích. Město tedy může hradit své krátkodobé závazky z oběžných aktiv (Město Šternberk, 2020, 2021, 2022).

4.4 Schválený rozpočet pro rok 2024

Zastupitelstvo města Šternberk usnesením ze dne 6.12.2023 schválilo schodkový rozpočet, který byl zpracován mj. na základě střednědobého výhledu rozpočtu města na období 2024-2028, jenž byl schválen zastupitelstvem města 22.6.2023.

Na straně příjmů je rozpočtována suma o celkové výši 499.471.000,00 Kč, zatímco na straně výdajové částka ve výši 583.270.000,00 Kč. Financování schodkového rozpočtu ve výši 83.799.000,00 Kč bude probíhat zejména čerpáním dlouhodobého úvěru od Komerční banky a.s. ve výši 30.000.000,00 Kč, kterým bude také financována výstavba nového domova pro seniory, a zbytek bude financován prostřednictvím volných prostředků vzniklých ze zůstatku na bankovních účtech z minulých let (66.186.000,00 Kč). Strana výdajů však nezahrnuje splátky úvěru, jelikož se jedná o minusovou položku, nikoliv výdaj, kde minusová položka bude v celkové hodnotě 12 387 000,00 Kč.

Město plánuje investiční akce opět v oblasti dopravní infrastruktury, kdy bude v průběhu roku probíhat rekonstrukce místních komunikací (19,7 mil. Kč). V oblasti školství bude vytvořen modulový systém o zázemí pro teoretickou část výuky na dopravním hřišti (2 mil. Kč). V ZŠ nám. Svobody je plánován projekt dílny pro podporu výuky pracovních činností a jiných aktivit (2,5 mil. Kč). Za největší investiční akci v oblasti školství je však považována rekonstrukce školní jídelny pracoviště Komenského (28 mil. Kč). Pro zajištění bezpečnosti obyvatel je v rozpočtu zahrnuta částka pro rozšíření kamerového systému, který bude mít ve správě Městská policie Šternberk (1,5 mil. Kč). Zastupitelstvo města se také

rozhodlo rozšířit síť rychlostních radarů v oblastech, kde je nejvíce porušována nejvyšší povolená rychlost (1,95 mil. Kč.).

Největším výdajem města Šternberk pro rok 2024 je částka ve výši 62 mil. Kč, jež bude využita na výstavbu domova pro seniory, přičemž se očekává, že částka bude v průběhu roku upravována dle skutečného plnění. Za zmínku také stojí, že město i nadále plánuje nakupovat nemovitosti pro zajištění dostupného nájemního bydlení (18,5 mil. Kč.) Rozpočet pro rok 2024 lze považovat za výrazně proinvestiční.

V případě dodržení schváleného rozpočtu lze předpokládat navýšení na výdajové stránce města z důvodu výstavby domova pro seniory. Autor v tabulce níže představuje očekávané plnění k předchozímu roku 2023 a následně uvádí finanční částky na stránce příjmů a výdajů (Město Šternberk, 2024).

Druhé třídění	Očekávané plnění k 31.12.2023 (v Kč)	Schválený rozpočet 2024 (v Kč)
Daňové příjmy	307 530 000,00	309 030 000,00
Nedaňové příjmy	37 917 000,00	32 660 000,00
Kapitálové příjmy	1 500 000,00	16 000 000,00
Přijaté transfery	101 667 000,00	141 781 000,00
Příjmy celkem (po konsolidaci)	446 314 000,00	496 921 000,00
Běžné výdaje	360 897 000,00	328 251 000,00
Kapitálové výdaje	184 963 000,00	255 010 000,00
Výdaje celkem (po konsolidaci)	543 560 000,00	580 720 000,00

Tabulka 11: Plánované příjmy a výdaje rozpočtu pro rok 2024, zdroj: Město Šternberk, 2024

4.5 Relevance rozpočtů města Šternberk ve vztahu k potřebám občanů

V této části práce se autor zaměřuje nejprve na identifikaci potřeb občanů města Šternberk, a to na základě analýzy relevantních dokumentů zveřejněných na webových stránkách města, zejména strategického Programu rozvoje města Šternberk na období 2020-2025 (dále jen „Program rozvoje“), jehož součástí je mj. analýza SWOT a dotazníkové šetření. Nadto se autor pokusí potřeby občanů dovodit i na základě výsledků komunálních voleb z roku 2022 v kombinaci s volebními programy jednotlivých kandidujících subjektů. U takto identifikovaných potřeb občanů následně autor posoudí jejich soulad s rozpočty města Šternberk ve sledovaném období 2020 až 2023, resp. 2024, a investičními záměry, které dle

výše zmíněných dokumentů město realizovalo či má v plánu realizovat.

V této části bude autor čerpat informace zejména z Vyhodnocení plnění akčního plánu rozvoje města Šternberka a jeho aktualizace na období 2023-2025. Ve třetí části se autor na základě rozhovoru se starostou města pokusí shrnout současné hospodaření města Šternberk, jeho vizi a perspektivu dalšího rozvoje.

4.5.1 Identifikace potřeb občanů města Šternberk

Pojem „potřeby občanů“ je třeba chápat jako nedostatky ve vybavení a infrastruktuře města, resp. to, co občané ve městě postrádají a co zároveň mohou představitelé města ze své pozice ovlivnit.

Z Programu rozvoje, resp. SWOT analýzy provedené v roce 2020, vyplynulo, že mezi silné stránky města Šternberk patří například kvalitní občanská vybavenost, dobrá dopravní obslužnost veřejnou dopravou, kvalitní úroveň základního školství či dostupnost lékařské péče. Naopak mezi největší problémy, resp. slabé stránky města Šternberk je možné zařadit negativní demografické ukazatele (zejména stárnutí populace) a na to navázané problémy v oblasti péče o seniory, dále nevhodnou strukturu absolventů středních škol ve městě s ohledem na potřeby trhu práce, nedostatečnou vybavenost města turistickou infrastrukturou a také minimálně využívaný potenciál turistů (Město Šternberk, 2020, s. 121).

Relevantní mohou být také výsledky dotazníkového šetření, které je součástí Programu rozvoje a které proběhlo v červnu 2018 a zúčastnilo se jej přes 500 respondentů z různých věkových a sociálních skupin. Respondenti hodnotili spokojenost s podmínkami ve městě Šternberk v různých oblastech, kdy nejhorší výsledek získala nabídka bydlení pro mladé rodiny, dostupnost a kapacita parkování a pracovní příležitosti ve městě. Druhá otázka zjišťovala, do čeho by respondenti, měli-li by tu možnost, investovali veřejné peníze. Nejvíce respondentů (18 %) by investovalo do podpory kulturních, společenských a sportovních akcí, dále 17 % respondentů by investovalo do rekonstrukce místních komunikací a 16 % dotázaných by peníze investovalo do podpory bytové výstavby. Z dalších oblastí byly zmíněny oblast zlepšení podmínek pro podnikání či péče o veřejnou zeleň (Město Šternberk, 2020, s. 136-144).

Autor se dále zaměřil na analýzu volebních programů, s nimiž se jednotlivé kandidující subjekty ucházely o přízeň občanů města v komunálních volbách v září 2022. Zabýval se volebními programy všech subjektů, které se do zastupitelstva dostaly, zejména

hnutí ANO 2011, které ve volbách zvítězilo (Jiří Zemánek, 2022), a Občanské demokratické strany, jež skončila ve volbách druhá (ODS, 2022). Ústředním bodem volebních programů všech subjektů byla výstavba nového domova pro seniory a rekonstrukce Mateřské školy Oblouková. Z dalších bodů programů lze jmenovat například zajištění dostatečné kapacity v mateřských i základních školách, dostupnost kulturních a sportovních aktivit, oprava a rozšiřování komunikací pro pěší, cyklisty i motorová vozidla, dokončení výstavby atletického stadionu nebo rozvoj cestovního ruchu a jeho přizpůsobení aktuálnímu stavu a potřebám spolu s renovací kulturních památek. Vzhledem ke skutečnosti, že v předvolebních programech subjekty zpravidla akcentují nedostatky města a zavazují se k jejich nápravě, lze dle názoru autora i výše uvedené body považovat za relevantní potřeby občanů města Šternberk.

S ohledem na výše uvedené a na další informace uvedené v Programu rozvoje (Město Šternberk, 2020, s. 110-130) autor identifikoval potřeby občanů obce v následujících oblastech:

- 1) V oblasti **sociální péče** je největším problémem města nedostatečná kapacita sociálních zařízení, zejména domovů pro seniory. Město Šternberk se potýká se stárnutím populace, kdy více než jednu pětinu všech obyvatel města již v tuto chvíli tvoří senioři.
- 2) V oblasti **kulturních, sportovních a společenských akcí** je za největší problém považována ne zcela vyhovující infrastruktura pro volný čas, kulturu a sportovní aktivity.
- 3) V oblasti **cestovního ruchu** lze zmínit nedostatečné vybavení města turistickou infrastrukturou, problematickou strukturu ubytovacích zařízení a málo využívaný potenciál turistů a návštěvníků města, a to navzdory tomu, že se město Šternberk nachází v poměrně atraktivní turistické lokalitě Haná na úpatí pohoří Nízký Jeseník, která se vyznačuje kromě významného památkového fondu také množstvím turistických a cykloturistických tras.
- 4) V oblasti **celkové péče o prostředí města** je možné za nedostatky označit chybějící parkovací místa a nedostatečnou úpravu veřejné zeleně a také nevyhovující stav mnoha pozemních komunikací včetně zón pro pěší.
- 5) V oblasti **školsví** lze zmínit nedostatečnou kapacitu školských zařízení, zejména mateřských škol, a také částečně zastaralé vybavení základních škol. Nadto je možné zmínit i skutečnost, že ačkoliv ve Šternberku působí několik

společností zaměřených na průmyslovou výrobu, struktura absolventů dvou místních středních škol z pohledu trhu práce uvedené nijak nereflakuje a je v tomto ohledu zcela nevyhovující.

4.5.2 Posouzení souladu potřeb občanů se současným rozvojem města

Výše uvedené potřeby byly identifikovány převážně na základě dat a informací z roku 2018, 2020 a 2022. Ačkoliv se nejedná o zcela aktuální informace, autor se domnívá, že pro účely posouzení relevance rozpočtu je tento postup správný, neboť pouze s časovým odstupem je možné určit, zda v letech následujících po vydání zmíněných dokumentů došlo k aktivitě ze strany města směřující k zajištění identifikovaných potřeb.

Současně s Programem rozvoje byl 26.4.2020 zastupitelstvem města Šternberk schválen i akční plán. Jde o plán aktivit, jejichž postupná realizace by měla zajistit řádnou implementaci Programu rozvoje. Akční plán obsahuje investiční i neinvestiční projekty navázané na rozpočet města, přičemž je nutné zdůraznit, že výběr a realizace konkrétních aktivit závisí zejména na množství disponibilních finančních prostředků. Vzhledem k tomu, že jde o nejrychleji zastarávající součást Programu rozvoje, kdy některé projekty jsou postupně realizovány, zatímco od některých se vlivem vnitřních i vnějších okolností ustupuje, je potřeba akční plán průběžně aktualizovat v návaznosti na aktuální vývoj (Město Šternberk, 2020).

Původní akční plán z roku 2020 obsahoval investiční záměry, které měly být realizovány do konce roku 2022 (počítalo se například s vybudováním krytého plaveckého bazénu, atletického stadionu nebo s rekonstrukcí učeben a tělocvičen na základních školách). Všechny tyto projekty byly úspěšně k roku 2022 dokončeny. Akční plán byl následně aktualizován v září 2022 a v červnu 2023. Nadále bude tedy autor vycházet z dokumentu Vyhodnocení plnění akčního plánu rozvoje města Šternberk a jeho aktualizace na období 2023-2025, který byl schválen zastupitelstvem města Šternberk dne 28.6.2023 (dále jen „Vyhodnocení akčního plánu“). V předchozí podkapitole autor identifikoval základní potřeby občanů města Šternberk, které nyní srovná s obsahem Vyhodnocení akčního plánu.

ad 1) Jako cíl v oblasti rozvoje **sociální péče** bylo ve Vyhodnocení akčního plánu stanoveno vybudování chybějící kapacity pobytových zařízení sociálních služeb, a to zcela nového domova pro seniory v ulici Oblouková, který představuje aktuálně nejvyšší investiční položku. Vybudován bude za celkem 171 mil. Kč, částečně financován bude z dotace Ministerstva práce a sociálních věcí ve výši 60 mil. Kč a částečně z prostředků

krytých úvěrem ve výši 60 mil. Kč. Město plánuje i rekonstrukci stávajícího domova pro seniory a zázemí sociálních služeb. Celkově bude v této oblasti investováno 260,5 mil. Kč, přičemž město poskytne finanční prostředky ve výši 126,5 mil. Kč.

ad 2) V oblasti **kulturních, sportovních a společenských akcí** je za cíl označeno dokončení zázemí atletického stadionu v hodnotě 16 mil. Kč, rekonstrukce letního koupaliště v hodnotě 18 mil. Kč a také digitalizace sálu kulturního domu, kde bude instalována nová promítací technika v hodnotě 2,3 mil. Kč. Nadto autor uvádí, že v roce 2022 byl otevřen nový atletický stadion a nový krytý plavecký bazén. Výstavba krytého plaveckého bazénu se stala nejnákladnější investicí města Šternberk za několik posledních let, když investiční náklady na jeho vybudování dosáhly částky 186 mil. Kč.

ad 3) V oblasti **cestovního ruchu** se ve Vyhodnocení akčního plánu nenachází ani jedna investiční položka.

ad 4) V oblasti **celkové péče o prostředí města** jsou vytyčeny cíle zlepšení kvality života na velkých sídlištích, tj. revitalizace sídlišť v ulicích Nádražní a Jívavská ve výši 50 mil. Kč spočívající v úpravě parkovacích ploch a veřejné zeleně, dále budování smíšených stezek, cyklostezek, oprava chodníků, stavební úpravy komunikací (107,3 mil. Kč).

ad 5) Cílem v oblasti **školství**, kde jsou plánovány investice v celkové výši 133,5 mil. Kč, je v tuto chvíli zvýšení kapacity školských zařízení. Nejnákladnější investiční položkou jsou rekonstrukce zázemí školní jídelny na ulici Komenského (město se bude podílet částkou ve výši 28 mil. Kč) a rekonstrukce celého objektu Mateřské školy Oblouková, kde město přispěje částkou ve výši 20 mil. Kč. Z dalších akcí lze zmínit například zateplení školní tělocvičny ZŠ Dr. Hrubého ve výši 9,5 mil. Kč.

4.5.3 Rozhovor se starostou města Šternberk

Pro získání autentických informací se autor rozhodl položit několik otázek zaměřených na hospodaření (investice) města Šternberk představitelům města Šternberk, a to jak z řad vedení města, tak z řad opozičních zastupitelů. S prosbou o spolupráci se proto obrátil na starostu města Šternberk Ing. Stanislava Orsága a několik opozičních zastupitelů. Ke dni odevzdání práce však žádný z oslovených opozičních zastupitelů své odpovědi na zaslané otázky neposkytl, a proto autor níže uvádí pouze odpovědi starosty města.

1) Jak vnímáte současnou finanční situaci Vašeho města (např. ve srovnání s obdobně velkými obcemi v regionu)?

Odpověď: Současná situace je velmi dobrá. Naše město není zatíženo úvěry a máme poměrně významné volné prostředky (přebytky hospodaření z minulých let), které můžeme využít pro budoucí rozvoj města. Každý rok máme kladné saldo mezi běžnými příjmy a výdaji, tedy provozní přebytek, který pak je zapojován právě do investic a významných oprav. Rostou nám ale běžné (provozní) výdaje, což prostor pro financování investic může do budoucna zmenšit. Důvodem jsou jednak nové provozy, které město otevřelo, ale také růst výdajů (nárůst cen za služby a zboží) na běžný provoz města. Situace našeho města ve srovnání s podobnými městy v regionu je velmi dobrá.

2) Můžete zmínit alespoň tři nejvýznamnější projekty, které se podle Vás v období let 2019-2023 podařilo realizovat?

Odpověď: Z nejvýznamnějších investic bych jmenoval výstavbu aquacentra (komplex krytého bazénu se zábavnou částí), nový atletický stadion, řadu oprav místních komunikací (pro motorová vozidla, cyklisty i pěší). V roce 2023 byla zahájena stavba domova pro seniory s kapacitou 50 míst. Velká část těchto investic se ale neobejde bez financování pomocí dotací.

3) Pokud byste měl zhodnotit výše zmíněné projekty z pohledu návratnosti investic, jaký by byl výsledek?

Odpověď: Ekonomická návratnost se v těchto případech počítá velmi problematicky a je diskutabilní. Většina těchto investic negeneruje příjmy. Aquacentrum příjmy má, ale nepokryjí všechny náklady a město musí ztrátový provoz dorovnat z provozního rozpočtu. Pokud se však na návratnost budeme dívat ze širšího pohledu např. že lidé nemusí za podobnými zařízeními dojíždět (úspora času, nákladů na dopravu) o návratnosti nelze pochybovat. Rovněž pokud je o zvýšení bezpečnosti v dopravě, prevenci kriminality a sociálně patologických jevů nebo péči o seniory ve specializovaném zařízení, pak se osobně domnívám, že všechny tyto investice mají pro společnost pozitivní efekt, a tedy i návratnost.

4) Jaké investiční projekty plánuje Vaše město realizovat v následujících letech? Z jakých zdrojů budou tyto projekty financovány?

Odpověď: V druhé polovině roku 2024 bude dokončena stavba domova pro seniory. Ve stejné lokalitě v sousedství začne v jarních měsících oprava mateřské školy a navýšení její

kapacity. Jako významný projekt z hlediska objemu i dopadu, ale pro občany ne až tolik viditelný, máme připraven projekt výstavby kanalizace v místní části Dalov, Horní Žleb a Těšíkov. Z dlouhodobějších záměrů pak můžu zmínit stavbu víceúčelové sportovní haly. Samozřejmostí je neustálá obnova a výstavba nové infrastruktury – komunikací, zeleně, kanalizace, vodovody apod.

5 Zhodnocení výsledků

V této kapitole autor zhodnotí hospodaření a relevanci rozpočtů města Šternberk, a to na základě informací nashromážděných v předchozích kapitolách.

Pokud jde o zhodnocení rozpočtů ve sledovaném období 2020 až 2023 autor konstatuje, že celkové příjmy města Šternberk po konsolidaci se dlouhodobě pohybují de facto ve stejné výši, a to průměrně 407 mil. Kč. Naproti tomu při analýze daňových příjmů autor pozoruje rostoucí tendenci, s výjimkou roku 2022, kdy je skutečný příjem z daňových příjmů vyšší než v roce 2023. Výdaje města se ve sledovaném období pohybovaly v průměrné částce ve výši 438 mil. Kč, avšak v roce 2022 lze pozorovat jejich razantní nárůst, který byl zapříčiněn zejména investicí do výstavby krytého plaveckého bazénu.

Ve sledovaném období bylo realizováno několik významných investičních akcí, mnoho dalších však z důvodu pandemie nemoci Covid-19 nebylo realizováno či bylo odloženo. Největší investiční akcí v tomto období byla již zmíněná výstavba krytého plaveckého bazénu s příslušenstvím, v oblasti sociálních služeb příprava projektové dokumentace pro výstavbu domova pro seniory (a jeho následná výstavba) a v oblasti školství investice v podobě rekonstrukčních prací na městem zřizovaných základních školách. Město také významně investovalo do zabezpečení města v podobě instalace veřejných kamerových systémů.

Ve sledovaném období byly ve městě Šternberk vždy schváleny deficitní rozpočty, avšak v roce 2020 v důsledku pandemie nemoci Covid-19, který výrazně zmenšil objem investic, skončil rozpočet v přebytku. Schodky rozpočtů v dalších letech byly financovány volnými peněžními prostředky, které mělo město na bankovních účtech, a dlouhodobým investičním úvěrem od Komerční banky a.s. S ohledem na výše uvedené tedy autor konstatuje, že město Šternberk hospodařilo ve sledovaném období s vyrovnaným saldem příjmů a výdajů. Tato skutečnost byla způsobena zejména vysokými úsporami na běžných účtech, které pokryly deficit.

Pokud jde o zhodnocení relevance rozpočtů města Šternberk ve vztahu k identifikovaným potřebám občanů města, lze dle názoru autora na základě údajů uvedených v podkapitole 4.5 konstatovat, že město Šternberk investovalo ve sledovaném období finanční prostředky s ohledem na identifikované potřeby občanů města, a to v dostatečné výši. V této souvislosti autor podotýká, že potřeby občanů města Šternberk identifikované na základě analýzy relevantních dokumentů jsou z důvodu strukturního

rozvržení a logické návaznosti práce uvedeny na str. 37, na níž si autor dovoluje dokázat. To znamená, že investiční činnost je vyvíjena z větší části v oblastech, v nichž autor identifikoval určité nedostatky. Výše uvedené však neplatí absolutně, neboť například v oblasti rozvoje cestovního ruchu a zvýšení turistické atraktivity města není uvedena ani jedna investiční položka. To autor považuje z dlouhodobého hlediska za nevýhodnou strategii, neboť s ohledem na geografickou polohu města, jeho historický fond a turistickou atraktivitu oblasti, v níž se nachází, by bylo jistě vhodné, aby se město Šternberk v budoucích letech více zaměřilo na investice do turistické infrastruktury.

Potřeby občanů jsou (resp. byly ve sledovaném období) ze strany města Šternberk reflektovány zejména v oblastech zajištění sociální péče a budování sportovní infrastruktury pro občany města.

Dle autora stojí za zmínku rovněž rozložení investic v oblasti kulturních, společenských a sportovních akcí. Zatímco v oblasti sportovního vyžití dochází k posilování objemu investic (stavba krytého plaveckého bazénu, atletického stadionu, plánovaná rekonstrukce městského koupaliště), oblast kultury je dlouhodobě investičně podhodnocena, svědčí o tom také skutečnost, že ve Vyhodnocení akčního plánu je v tuto chvíli jedinou investiční položkou již zmíněná digitalizace kulturního sálu, u níž se realizační náklady pohybují pouze ve výši 2,3 mil. Kč.

Dílním cílem práce bylo přiblížení vize hospodaření města Šternberk pomocí rozhovoru s jeho starostou. Pokud jde o zhodnocení finanční situace města, vyjádření starosty města korespondují se závěry analýzy příjmů a výdajů rozpočtů a také se závěry finanční analýzy, kterou autor provedl. Stejně jako autor se i starosta města během rozhovoru zmiňuje o problému rostoucích nákladů na provozní výdaje, které mohou do budoucna zmenšit prostor pro financování investičních projektů.

Z dalších odpovědí starosty města vyplynulo, že město Šternberk má zájem na další investiční činnosti, a to zejména v oblastech, kde občané města pociťují nedostatky. Příkladem je zmíněná výstavba nové multifunkční haly, která je dalším přínosem pro sportovní infrastrukturu města Šternberk. Ani z poskytnutých odpovědí však nevyplývá, že by město Šternberk v budoucnu plánovalo více investovat do turistické infrastruktury, a zvýšit tak turistickou atraktivitu města.

6 Závěr

Bakalářská práce se zabývala teoretickými a praktickými aspekty financování územní samosprávy. V první části práce se autor zaměřil na teoretická východiska základních územních samosprávných celků a jejich právní úpravu na ústavní a zákonné úrovni. Pozornost věnoval charakteristice obce, jejích orgánů a také struktuře obecního rozpočtu z výdajové a příjmové stránky.

Druhá část práce, kterou autor pojal jako případovou studii města Šternberk, byla věnována analýze hospodaření tohoto města, kdy autor provedl finanční analýzu příjmů a výdajů rozpočtů města za období let 2020 až 2023 za pomoci vybraných hodnotících ukazatelů. Autor dále identifikoval potřeby občanů města Šternberk, a to na základě analýzy příslušných veřejně dostupných dokumentů, zejména Programu rozvoje města Šternberk na období let 2020-2025, který čerpá z výsledků provedené SWOT analýzy a dotazníkového šetření mezi občany města, a také prostřednictvím zkoumání volebních programů volebních subjektů, které se v komunálních volbách v září 2022 ucházely o přízeň občanů města.

Cílem bakalářské práce bylo zhodnotit relevanci rozpočtů města Šternberk za období let 2020-2023 ve vztahu k identifikovaným potřebám občanů obce, a to na základě finanční analýzy příjmů a výdajů obecního rozpočtu a studia relevantních dokumentů. Na základě shromážděných informací autor došel k závěru, že výdaje rozpočtu města byly a jsou většinou investovány v oblastech, které autor identifikoval jako potřeby občanů. Výsledkům práce je věnována samostatná kapitola této práce.

Dílčím cílem práce bylo přiblížení vize hospodaření města Šternberk pomocí rozhovoru s jeho starostou. Za tímto účelem kontaktoval autor práce starostu města Šternberk a položil mu několik otázek týkajících se hospodaření města Šternberk a plánovaných či realizovaných investičních akcí.

7 Seznam použitých zdrojů

Monografie:

- HORZINKOVÁ, E., FIALA, Z. 2023. *Správní právo hmotné: obecná část*. 4. vyd. Praha: Leges. 223 s. ISBN 978-80-7502-694-1.
- KOPECKÝ, M. 2021. *Správní právo: obecná část*. 2. vyd. Právnické učebnice. Praha: C.H. Beck. 539 s. ISBN: 978-80-7400-820-7.
- MARKOVÁ, H., BOHÁČ, R. 2007. *Rozpočtové právo*. 1. vyd. Beckovy mezioborové učebnice. Praha: C.H. Beck. 248 s. ISBN 978-80-7179-598-8.
- MRKÝVKA, P. 2015. *Propedeutika finančního práva: Obecná část*. 1. vyd. Beckovy mezioborové učebnice. Brno: Masarykova univerzita. 124 s. ISBN 978-80-210-7745-4.
- PAPAŽÍK, D., BUREŠOVÁ, J., a kol. 2022. *Dějiny Šternberka*. 1. vyd. Město Šternberk. 800 s. ISBN: 978-80-905873-6-6
- PAŘÍZKOVÁ, I. 2008. *Finance územní samosprávy*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita. 238 s. ISBN 978-80-210-4511-8.
- PEKOVÁ, J. 2011. *Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika. 587 s. ISBN: 978-80-7357-614-1.
- PROVAZNÍKOVÁ, R. 2015. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. 3. vyd. Praha: Grada Publishing. 280 s. ISBN 978-80-247-5608-0.
- PRŮCHA, P. 2012. *Správní právo: obecná část*. 8. vyd. Brno: Doplněk. 427 s. ISBN: 978-80-7239-281-0.
- REKTOŘÍK, J., ŠELEŠOVSKÝ, J. 2002. *Jak řídit kraj, město, obec: rukověť územní samosprávy*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita. 135 s. ISBN 80-210-2955-2.

Elektronické zdroje:

- Český statistický úřad (ČSÚ). *Počet obyvatel v obcích České republiky k 1.1.2023*. [online]. [cit. 2024-02-10]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/191186757/1300722303.pdf/58801e7b-4f05-4470-908c-7295691d4dd2?version=1.3>.
- Český statistický úřad (ČSÚ). *Šternberk*. [online]. [cit. 2024-02-10]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/11276/107863979/sternberk.pdf/40c4917b-ff41-4952-937e-1f4650c9bd5d?version=1.9>.
- Excalibur Army. *Excalibur Army v číslech*. [online]. [cit. 2024-02-21]. Dostupné z: <https://kariera.excaliburarmy.cz>.
- Jiří Zemánek. *Program ANO PRO ŠTERNBERK 2022*. [online]. [cit. 2024-02-20]. Dostupné z: <https://jirizemanek.cz/program-ano-pro-sternberk-2022/>.
- Město Šternberk. *SWOT analýza v rámci tvorby Střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb v ORP Šternberk*. [online]. [cit. 2024-01-31]. Dostupné z: https://www.sternberk.eu/e_download.php?file=data/uredni_deska/obsah525_5.pdf&original=KPSS_Sternberk-SWOT_analyza-finalni_dokument.pdf.
- Město Šternberk. *Akční plán, jeho poslání, tabulky jednotlivých projektů a akcí*. [online]. [cit. 2024-01-31]. Dostupné z:

https://www.sternberk.eu/modules/file_storage/download.php?file=af005b3%7C68&inline=1.

- Město Šternberk. *Program rozvoje města Šternberk 2020-2025*. [online]. [cit. 2024-02-05]. Dostupné z: https://www.sternberk.eu/modules/file_storage/download.php?file=3031dada%7C69&inline=1.
- Město Šternberk. *Závěrečný účet Města Šternberka za rok 2020*. [online]. [cit. 2024-03-01]. Dostupné z: <https://www.sternberk.eu/mesto-a-urad/rozpocet-mesta-strednedoby-vyhled-rozpocetu-rozpocetova-opatreni/rozpocet/>
- Město Šternberk. *Závěrečný účet Města Šternberka za rok 2021*. [online]. [cit. 2024-03-01]. Dostupné z: <https://www.sternberk.eu/mesto-a-urad/rozpocet-mesta-strednedoby-vyhled-rozpocetu-rozpocetova-opatreni/rozpocet/>
- Město Šternberk. *Vyhodnocení plnění akčního plánu rozvoje města Šternberk a jeho aktualizace*. [online]. [cit. 2024-02-01]. Dostupné z: https://www.sternberk.eu/modules/file_storage/download.php?file=ce9825b2%7C1645&inline=1.
- Město Šternberk. *Závěrečný účet Města Šternberka za rok 2022*. [online]. [cit. 2024-03-02]. Dostupné z: <https://www.sternberk.eu/mesto-a-urad/rozpocet-mesta-strednedoby-vyhled-rozpocetu-rozpocetova-opatreni/rozpocet/>.
- Město Šternberk. *Vyhodnocení plnění akčního plánu rozvoje města Šternberk a jeho aktualizace na období 2023-2025*. [online]. [cit. 2024-01-31]. Dostupné z: https://www.sternberk.eu/modules/file_storage/download.php?file=950b50da%7C1720&inline=1.
- Město Šternberk. *Rozpočet města Šternberka na rok 2023*. [online]. [cit. 2024-03-02]. Dostupné z: <https://www.sternberk.eu/mesto-a-urad/rozpocet-mesta-strednedoby-vyhled-rozpocetu-rozpocetova-opatreni/rozpocet/>.
- Město Šternberk. *Rozpočet města Šternberka na rok 2024*. [online]. [cit. 2024-03-04]. Dostupné z: <https://www.sternberk.eu/mesto-a-urad/rozpocet-mesta-strednedoby-vyhled-rozpocetu-rozpocetova-opatreni/rozpocet/>.
- Město Šternberk. *Samospráva*. [online]. [cit. 2024-02-13]. Dostupné z: <https://www.sternberk.eu/samosprava/>.
- Občanská demokratická strana (ODS). *Volební program MS ODS Šternberk 2022*. [online]. [cit. 2024-02-20]. Dostupné z: <https://www.ods.cz/clanek/23258-volebni-program-ms-ods-sternberk-2022>.

Právní předpisy:

- Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

- Zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům, ve znění pozdějších předpisů.

8 Seznam obrázků a tabulek

Seznam obrázků

Obrázek 1: Výsledky komunálních voleb 2022, zdroj: ČSÚ.....25

Seznam tabulek

Tabulka 1: Seznam příspěvkových organizací ve Šternberku, zdroj: Město Šternberk, 2024	26
Tabulka 2: Příjmy a výdaje rozpočtu pro rok 2020, zdroj: Město Šternberk, 2020.....	27
Tabulka 3: Příjmy a výdaje rozpočtu pro rok 2021, zdroj: Město Šternberk, 2021.....	29
Tabulka 4: Příjmy a výdaje rozpočtu pro rok 2022, zdroj: Město Šternberk, 2022.....	30
Tabulka 5: Plánované příjmy a výdaje rozpočtu pro rok 2023, zdroj: Město Šternberk, 2023	32
Tabulka 6: Míra zadluženosti 2020-2022, zdroj: Město Šternberk.....	33
Tabulka 7: Koeficient samofinancování 2020-2022, zdroj: Město Šternberk	33
Tabulka 8: Okamžitá likvidita 2020-2022, zdroj: Město Šternberk	33
Tabulka 9: Pohotová likvidita 2020-2022, zdroj: Město Šternberk.....	33
Tabulka 10: Cenová likvidita 2020-2022, zdroj: Město Šternberk.....	33
Tabulka 11: Plánované příjmy a výdaje rozpočtu pro rok 2024, zdroj: Město Šternberk, 2024	35